

verschijnt niet in januari en augustus

MilIEURAMA

Afgiftekantoor
Brussel X

nummer
april 1998

**Maandblad
van
de Bond
Beter Leefmilieu**

Redactie en administratie:
Twekerkenstraat 47,
B-1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20. - Fax. 02/230.53.89.

- Vlaamse vissen happen nog steeds naar adem.
- Minister Baldewijns valt met de deur in huis.
- Hoe monotoon zijn onze Vlaamse bossen?
- Op zoek naar een milieuvriendelijke baby?
- Chileense milieubeweging op bezoek in Vlaanderen.

Commentaar

2

Over rituelen, dromen, tradities en verlangen...

Omslagverhaal

3-6

Hoe gaat het eigenlijk met onze vissen? Ooit al eens aan gedacht? Blijkt dat ze het toch nog steeds niet onder de markt hebben. Haal op die hengell!

Ledenblad

7

Als Natuurreservaten vzw zijn reservaten openzet dan weten we allemaal hoe laat het is: Open Natuurdagen!

Interview

8-11

Minister Baldewijns zit niet om een grap verlegen, zoveel is duidelijk. Wij lieten er alvast geen gras over groeien en vielen met de deur in huis!

Flitsen

12

De Krikker werd bekroond als meest solidaire onderneming, Renault-baas Schweizer was bij de uitreiking de minst opvallende afwezige...

Campagne

13-15

Binnenkort organiseert BBL de Dag van de Aarde. De Vlaamse bossen maken er zich klaar voor...

Frontlijn

16-17

Een half miljard besparen?
Een sticker op je brievenbus? Een groene bank?

Ecotips

20-21

Baby's doen wel wat meer dan krijsen. De milieuvriendelijke waarheid over luiers, zeepjes en zalfjes,...

Boek en Milieu

22-23

Lezen en nog eens lezen...

Wet & Mina

24

De MiNa-Raad dacht na over mobiliteit. U krijgt het relaas.

Internationaal

25-27

De Chileense milieubeweging kwam op bezoek bij haar Vlaamse collega's. Ze keerde dolenthousiast terug!

Puzzelen

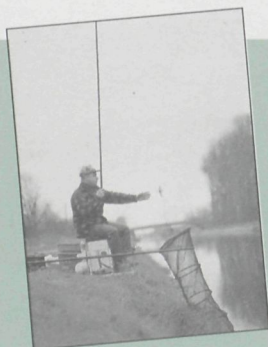
30

Vorige maand gemist, deze maand op post!

Kalender

31

Aan de slag!

Het gaat nog steeds niet goed met het visbestand in onze Vlaamse rivieren. Onze vriend-visser mag dan al beet hebben, nog steeds is de toestand van de vissen in onze kleinere beekjes en rivieren dramatisch.

(dia voorkaft Luc Verhaegen)

COMMENTAAR

Van droom naar werkelijkheid?

De moderne mens heeft last van stress. Zoveel is duidelijk. In één van onze lijfbladen stond onlangs te lezen dat deze stress veroorzaakt wordt door het ontbreken van zekerheden, van rituelen, van tradities. Dromen en verlangens blijven, maar dat verlangen is slechts opbeurend als het een verlangen is naar iets wat reëel voorstelbaar is. Als we in de week dromen van een fijne zondag (of liever, als we dit deden 'toen we nog jong waren') wisten we wat een zondag betekende: wat langer slapen, 'goede' boter bij het ontbijt, naar de tien-uren-mis gaan, 's middags frieten en 's avonds koude schotel eten. En tussendoor doen waar je zin in had, of gewoon eens niets doen. Nu lijkt dit saai, eentonig en traag...

Kan je je voorstellen dat een elfjarige tegenwoordig op straat 'het loze vissertje' loopt te neuriën? In een tijd dat Spice Girls, Backstreet Boys en andere Get Ready's om de zoveel maanden een nieuwe CD uitbrengen? Trouwens, dat loze vissertje werd door sommige puristen toch als schunnig beschouwd. Nu behoren deze volksliedjes en zelfs het woord 'schunnig' blijkbaar tot het definitieve verleden...

Misschien vraagt u zich af welke kronkelige geest de inhoud van deze Milieurama in verband brengt met dergelijke gedachten? Lees het Omslagverhaal en u weet waarover we het hebben. Misschien zit het loze vissertje vandaag de dag nog niet te treuren om de teloorgang van ons visbestand... Uiteindelijk heeft die nog steeds zijn getrouwe visvijver die kunstmatig wordt bevoorradat en een Vlaamse Vereniging van Hengelsportverbonden die kan bogen op een stevige milieucel. De vissen in onze Vlaamse rivieren en waterlopen hebben daarentegen meer reden tot klagen, hun toestand blijft dramatisch en noopt tot drastische maatregelen zowel van bevolking, industrie, landbouw als overheid. Die 'typische Vlaamse volksaard' die we daarnet beschreven, heeft het trouwens evenzeer moeilijk om zich te verzoenen met het handhavingsbeleid van onze minister voor ruimtelijke ordening. U leest zijn verhaal in het Interview wat verder in deze Milieurama. Al jarenlang kan Vlaanderen 'fier' zijn op de schalkse manier waarop wetten, gewestplannen en regeltjes al vanaf hun prille goedkeuring omwille van 'praktische bezwaren' fijntjes omzeild worden. Tot de nood al té groot is, het vuil tot aan onze lippen staat en het kleinste stukje natuur verstikt wordt... Onze boodschap? De huidige wetgeving biedt een aardige houvast en schreeuwt om naleving. Wie niet horen wil, die moet voelen...

Lieve Grauls

COLLOFON

Milieurama

18de jaargang - Maandblad van de Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw

Redactie en Administratie

Bond Beter Leefmilieu
Tweckerkenstraat 47 - 1000 Brussel
Tel. 02/282.17.20 - Fax. 02/230.53.89.
email: bblv@pophost.eunet.be
http://www.ecomarkt.net/bbl/

Abonnementen

80 frank (los nummer),
750 frank (jaarabonnement),
1.500 frank (steunabonnement),
1.500 (abonnement buitenland).
Betaling kan op rekeningnummer
001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu vzw.

Combi-Abonnementen

Lidorganisaties van Bond Beter Leefmilieu kunnen hun leden een uiterst voordelig combi-abonnement van Milieurama aanbieden. Geïnteresseerd? Neem vandaag nog contact op met het BBL-secretariaat.

Hoofdredacteur en

Verantwoordelijke Uitgever

Lieve Grauls,
Tweckerkenstraat 47, 1000 Brussel

Bindredacteur

Piet Decoster

Werken mee aan dit nummer:

Jo Bultynck, Stefaan Claeys, Rik De Baere, Piet Decoster, Lieve Grauls, Erik Grietens, Danny Jacobs, Martine Langen, Bea Lootens, Bart Martens, Jeffry Mathys, Sophie Mestré, Sophie Meirens, Conny Peeters, Stephanie Secuvs, Dirk Serneels, Willy Tondeur, Jo Van Assche, Johan Vandewalle, Saar Van Hauwermeiren, Jan Vanherk, Set Van Houdt, Dirk Van Regenmortel.

Foto's

Frans Geys, Kristel Peeters, Luc Verhaegen

Illustraties

Hilaire

Vormgeving en druk

VUMpress

Copyright

Overname van artikelen wordt aanbevolen, mits bronvermelding.

Advertenties

Adverteerders zijn verantwoordelijk voor de inhoud van de opgenomen advertentie.

Papier

Milieurama wordt (uiteraard) gedrukt op niet-gebleekt kringlooppapier, de kaft is niet-chloorgebleekt. Gooi deze Milieurama niet zomaar weg! Geef hem door aan vrienden of geïnteresseerden. Volledig uitgelezen? Geef Milieurama dan een plaatsje bij het oud papier!

Vlaamse vissen blijven happen naar adem.

Zo gezond als een vis in het water? Nu ja... Er zijn zo van die uitdrukkingen die zichzelf na verloop van tijd uithollen. Geen mens die er vandaag de dag nog aan denkt om even in het water te wippen, zomaar, om jezelf wat te verfrissen of zo. Laat staan dat een vis in één of andere Vlaamse waterloop nog van ver of dichtbij iets te maken heeft met een frisse neus of een goede gezondheid. Want alle inspanningen ten spijt, gaat het nog steeds niet goed met het visbestand in onze Vlaamse waterlopen. In de grote rivieren mag er dan al een verbetering merkbaar zijn, in kleinere beekjes en waterlopen is de toestand nog steeds dramatisch. Dat blijkt althans uit de 'Atlas van de Vlaamse Beek- en Riviervissen' die recent werd voorgesteld...

Het is een zonnige zaterdagmiddag, ergens eind februari, wanneer we langs de Kleine Nete in Grobbendonk getuige zijn hoe kleine aalvisjes massaal een molenstuw opkruipen langsheen de aanwezige moslaag. Slangvormige, languitgerekte visjes. Zonder buikvinnen maar met kleine, diep ingebedde schubben. Tot begin jaren '70 was deze paling met miljoenen te vangen in onze rivieren. Nadien ging het licht uit. Behalve enkele uitgezette populaties of palingen die waren ontsnapt uit private vijvers, gaf deze glasaal geen teken van leven meer. Maar daar komt nu stilaan verandering in. En heus niet alleen in de Kleine Nete waar glasaal opnieuw opduikt. Ook de Schelde blijkt niet langer te vervuild om een natuurlijke migratie van

glasaaltjes mogelijk te maken. Is de heropstanding van de paling representatief voor de andere vissoorten in Vlaanderen? Hoe is het gesteld met het visbestand in de Vlaamse waterlopen? Voelt de Vlaamse vis zich beter of slechter dan

10 jaar geleden? "Vragen die een genuanceerd antwoord verdienen", vindt Johan Coeck van het Instituut voor Natuurbehoud. Hij is één van de wetenschappers die meewerkte aan de nieuwe editie van het 'Visboek', 10 jaar nadat

prof. Rudi Verheyen een eerste gelijkaardig naslagwerk presenteerde. "Je moet een onderscheid maken tussen de grote rivieren en de kleinere waterlopen. Het is duidelijk dat het visbestand in de grote rivieren er de voorbije jaren is op vooruitgegaan. Dat is niet echt een verrassing als je weet dat de Vlaamse overheid van '91 tot '95 meer dan 37 miljard frank heeft geïnvesteerd in waterzuivering. In een aantal rivieren, zoals bijvoorbeeld de Dender,

foto: Frank Adriaens

duiken dan ook opnieuw vissen op". Ook andere rivieren scoren aanzienlijk beter dan 10 jaar geleden. Neem nu bijvoorbeeld de IJzer. In de jaren '80 bleef het visbestand van de waterlopen van het IJzerbekken onbeduidend en onstabiel. De voorbije jaren is de biologische waterkwaliteit er evenwel matig tot goed, er werden opnieuw zo'n 27 vissoorten waargenomen. Ook de Demer, de Schelde en zelfs de Leie lijken aan de beterhand.

Toestand blijft dramatisch

Het lijkt er dus op dat de grootschalige waterzuivering de vuilvracht, die voorheen gewoon in onze rivieren werd geloosd, wel degelijk heeft verminderd. "Toch is dit geen reden voor euforie", waarschuwt BBL-bioloog Johan Vandewalle. "Integendeel, de rest van het verhaal is heel wat minder rooskleurig. De toestand in de kleinere beken en rivieren in Vlaanderen is immers zonder meer dramatisch". Het verspreidingsgebied van de meeste inheemse vissen in Vlaanderen is de voorbije jaren bijzonder klein geworden. "Als je weet dat slechts 35% van onze vissoorten momenteel niet bedreigd is, dan beseft je dat de situatie ernstig is", bevestigt Johan Coeck van het Instituut voor Natuurbehoud. "Voor 20% van de soorten geldt dat ze bijna volledig is uitgestorven of toch slechts zeer zeldzaam wordt aangetroffen. Nog eens 10% van de soorten is onvoldoende gekend, maar dienen we waarschijnlijk te catalogeren als

Zeg nu zelf, hij ziet er stralend uit... De barbeel is een bodemvis die overdag verscholen leeft en vooral tijdens de schemering actief is. De toegenomen vervuiling en het rechtekken van rivieren deed het merendeel van de barbeelpopulaties in Vlaanderen verdwijnen.

Foto: Frans Adriaenssen

'met uitsterven bedreigd' of 'zeldzaam'. En 30% van de soorten is zeldzaam, ofwel omdat hun biotoop zelden voorkomt in Vlaanderen ofwel omdat het ingeburgerde soorten betreft".

Zonder water, geen vis

Het gaat dus, ondanks alle euforieberichten over het opnieuw opduiken van bepaalde vissoorten in bijvoorbeeld de

Schijn of de Bovenschelde, nog steeds niet goed met het visbestand in Vlaanderen. Vraag is hoe dat komt? "Er zijn hiervoor uiteraard een aantal redenen op te sommen", zegt Johan Coeck. "In eerste instantie is er bijvoorbeeld het probleem van de verdroging. Grondwater wordt massaal opgepompt om te voldoen aan de steeds groter wordende vraag, enerzijds naar drinkwater en anderzijds naar water dat wordt gebruikt door de industrie. Het gevolg is dat de grondwaterstand gaat zakken".

Het spreekt voor zich dat ook landbouwgebieden op die manier sneller droog komen te staan. "En dus worden de beken in landbouwgebieden zo goed als leeggepompt om toch maar voldoende water te hebben om de akkers te beregenen", wijst Johan Coeck op de negatieve impact van de moderne landbouwtechnieken op die verdroging. "Vaak wordt het weinige water dat 's zomers nog in een waterloop aanwezig is opgevangen in spaarbekkens, daardoor komt de waterloop tussen de bekkens droog te staan. Dat stelden we vorig jaar bijvoorbeeld vast voor de Aa in Poppel".

Mest in de beek

De gangbare landbouwmethodes zorgen trouwens ook nog op een andere manier voor een negatieve impact op het visbestand. Het is bekend dat het probleem van de overbesteding ervoor zorgt dat onze Vlaamse waterlopen verregaand worden verontreinigd door nitraten en fosfaten. We hebben het dan over onregelmatige sluikeklazingen van de bio-industrie. Drijfmest wordt rechtstreeks in de beek of de rivier gedumpt met rondrijdende tankwagens. Bovendien treedt er vaak afspoeeling van overbestede akkers en weiden op. "Het valt af te wachten of het Mestactieplan ervoor zal kunnen zorgen

Stuwen en sluizen zorgen op veel plaatsen in Vlaanderen voor onoverbrugbare hindernissen voor vissen. Vissen worden erdoor opgezogen en gedood.

Foto: Jao Verheugen

Ondanks de inspanningen van de Vlaamse overheid om tussen '91 en '95 meer dan 37 miljard frank te investeren in waterzuivering, gaat het nog steeds zeer slecht met de vis in de Vlaamse rivieren.

Foto: Ino Verhelgen

dat de kwaliteit van onze beken en rivieren erop vooruitgaat", vraagt BBL-beleidsmedewerker Johan Vandewalle zich af. Het MAP bepaalt o.m. dat de bemesting met chemische, dierlijke of andere meststoffen verboden is binnen een afstand van 5 meter vanaf de waterloop. "Maar dat uitrijverbod wordt niet of nauwelijks gerespecteerd", merkt Johan Coeck op. "Men gaat nog steeds onverminderd door met het spuiten van pesticiden. Dat de Round-Up dan niet alleen op het maïsveld maar ook daarnaast op de oever of in het water terecht komt, dan neemt de landbouwer er maar bij".

Water is te warm

Het meest problematisch voor het visleven in onze Vlaamse rivieren zijn volgens de auteurs van de 'Atlas van de Vlaamse Beek- en Riviervissen' evenwel de vele structuurwerken en ingrepen die onze waterlopen de voorbije decennia ondergingen. We hebben het dan bijvoorbeeld over het rechtekken van een rivier, het uitbaggeren van de bedding, het verwijderen van de beplanting, het verstevigen van de oevers of het maaien van de taluds. "Zo'n ingrepen hebben een duidelijke negatieve invloed op de aanwezige vispopulatie", aldus Johan Coeck. "Zo neemt het aantal schuil- en foerageerplaatsen af. Die schuilplaatsen bieden vissen beschutting tegen stroomsnelheden en predatoren zoals roofvissen of visetende vogels. Baggerwerken kunnen ervoor zorgen dat een groot aantal vissen met het geruimde slijk en de planten op de oever terecht komt. In sommige gevallen kan dit een vispopulatie halveren".

Het overmatig maaien van de oevers van een rivier zorgt er dan weer voor dat de beschaduwing van de rivier afneemt én dus de watertemperatuur toeneemt. Elke vissoort heeft evenwel zijn eigen optimale

temperatuur, vooral belangrijk in het kader van de voortplanting, en dus kan een gewijzigde temperatuur van het water die voortplanting aardig in de war sturen. Ook het groot aantal stuwen op de Vlaamse waterlopen is niet bepaald gunstig voor de visstand. "Bepaalde vissoorten, zoals de snoek bijvoorbeeld, trekken in het vroege voorjaar naar ondiepe zijgreppels en ondergelopen weilanden om er te paaien", vertelt Johan Coeck. "De jonge snoekjes vinden daar een overvloed aan voedsel en zijn er beschermd tegen de vraatzucht van grotere soortgenoten. Als in de zomer

de waterstand daalt, trekken de jonge snoekjes naar de hoofdriever. Maar het spreekt voor zich dat het plaatsen van stuwen dit onmogelijk maakt. Daarmee wordt de voortplanting van die soorten in het gedrang gebracht".

Regen bij het afvalwater

En ook het Vlaamse rioleringsnet en de recente inplanting van waterzuiveringsstations allerhande betekenen voor het Vlaamse visbestand geen onverdeelde stimulans. Een goed werkend zuiveringsstation kan dan wel een goede gemiddelde waterkwaliteit waarborgen, het is niet te vermijden dat in bepaalde omstandigheden de waterkwaliteit in de rivier nog sterk kan dalen. "Je moet altijd rekening houden met de mogelijkheid van een elektriciteitspanne, het uitvallen van pompen of de vergiftiging van de bacteriecultuur door sluiklozingen", waarschuwt Johan Coeck. "Dergelijke toestanden kunnen zware neefaste gevolgen hebben voor de visfauna en zouden eigenlijk soms veel sneller verholpen kunnen worden". Blijft dan nog het probleem van ons rioleringsstelsel. In Vlaanderen zijn bijna alle rioleringsstelsels van het gemengde type, dat betekent dat neerslag- en afvalwater samen worden afgevoerd in eenzelfde buis. Probleem is evenwel dat bij hevige neerslag het rioleringsstelsel de toevloed van regenwater niet kan slikken én dat een gedeelte van het rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt. Met alle gevolgen van dien voor de visstand.

Foto: Johan Coeck

De gekanaliseerde maar weinig vervuilde Witte Nete kreeg vroeger jaarlijks een voorjaarsruiming van de plantengroei en een najaarsruiming van het slib. Ze geniet nu een speciale beschermingsstatus en wordt niet meer geruimd.

Boomstammen in rivier

Kan het visbestand in Vlaanderen zich de komende jaren alsnog herstellen? Het is een vraag waar Johan Coeck van het Instituut voor Natuurbehoud een voorzichtige antwoord op formuleert. "Als er verder inspanningen worden geleverd om onze beken en rivieren aan de waterkwaliteitsnormen te laten beantwoorden, is er inderdaad een behoorlijk visleven mogelijk. Vandaar dat de waterzuivering van onze waterlopen moet verdergezet worden op het huidige tempo en met dezelfde efficiëntie, er moeten wel voorzorgen genomen worden om de gevolgen van overstortingen te verminderen. En het lijkt ons noodzakelijk dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de gemeenten en Aquafin meer aandacht besteden aan de ecologische gevolgen die hun werken hebben op de ontvangende waterloop". Daarnaast komt het er ook op aan om eindelijk werk te maken van echte ecologische herstelplannen voor onze rivieren. Een essentieel onderdeel daarvan is bijvoorbeeld natuurtechnische milieubouw aan oevers. "Je kan stuwen overbrugbaar maken door vistrappen, je kan de ruwheid en de diversiteit van de waterloop verhogen met behulp van boomstammen of je kan natuurlijke ongecontroleerde overstromingszones creëren", stelt Johan Coeck voor.

Takken en boomstammen kunnen de natuurlijke diversiteit van de waterloop verbeteren.

foto: Johan Coeck

En uiteraard zal er ook op beleidsvlak één en ander in beweging moeten worden gezet. "Zichtbare vooruitgang van het visbestand in Vlaanderen is pas mogelijk als het stand-still-principe, nog maar eens op papier gezet in het Decreet op Natuurbehoud, door eenieder wordt gerespecteerd", sprak prof. Rudi Verheyen duidelijke taal op de voorstelling van het nieuwe naslagwerk. "Er moet ook heel dringend werk worden gemaakt van een effectieve bescherming van de oeverzones van waterlopen", voegt Johan Coeck daar

nog aan toe. "Ook hiervoor opent het Decreet op Natuurbehoud zeker perspectieven. Ook de uitwerking van soortbeschermingsplannen, met speciale aandacht voor bedreigde vissoorten, is prioritair. Tenslotte dringt ook een herziening van de wetgeving in verband met het waterbeheer zich op. Alleen wanneer zowel beleid, publiek, industrie en landbouw gezamenlijk een inspanning leveren, lijkt het ons realistisch dat er binnenkort opnieuw meer vis in de Vlaamse wateren zwemt".

advertentie

Respecteert uw spaargeld uw zorg voor het milieu?

Stel u voor: u springt regelmatig in de bres voor de bescherming van een naburig natuurgebied, terwijl uw bank uw spaarcenten investeert in een prestigeproject waar ettelijke hectaren bos voor moeten wijken. Het kan: de meeste banken staren zich immers blind op de winst en hebben lak aan uw principes.

Al 14 jaar lang bewijst Netwerk Vlaanderen vzw dat het ook anders kan. Voor Netwerk is geld geen doel op zich, maar een instrument voor maatschappelijke vernieuwing. Daarom heeft Netwerk in samenwerking met de ASLK het Krekelsparen ontwikkeld. Een Krekelspaarrekening

biedt u het gewone rendement plus **100% zekerheid dat uw geld op een verantwoorde manier belegd of geïnvesteerd wordt:** niet in wapenhandel, kernenergie, dierproeven, criminele activiteiten of schending van mensenrechten, wel in bedrijven en organisaties die uw principes delen. Netwerk ontvangt bovendien voor elke Krekelspaarder een vergoeding van de ASLK. Met dat geld ondersteunt Netwerk al meer dan 400 geëngageerde projecten in Vlaanderen, met advies, giften en goedkope leningen.

Wil u de 11.271 ste Krekelspaarder (m/v) worden? Loop dan even langs bij uw plaatselijk ASLK-kantoor of **bel ons.**

netwerk

Anders omgaan met geld

(02) 201 07 70

Netwerk Vlaanderen vzw, Vooruitgangstraat 333 bus 9, 1030 Brussel, (02) 201 07 70, fax (02) 201 06 02

Trippen en speuren tijdens de Open Natuurdagen

Op 17 en 24 mei organiseert Natuurreservaten vzw opnieuw, en dit al voor de vijfde keer, haar Open Natuurdagen. Op deze twee lentedagen krijgt iedereen de kans om een bezoekje te brengen aan één van de 200 natuurreservaten van de vereniging. Iedereen wordt uitgenodigd om deel te nemen aan al dan niet geleide natuurwandelingen, fietstochten, natuurontdekkingstochten, speciale activiteiten,... Groot en klein, natuurliefhebber of sympatisant, iedereen kan tijdens de Open Natuurdagen wel iets beleven. Vroege vogels kunnen zich uitleven tijdens een dauwtrip, uitslapers kunnen zich tijdens de dag aansluiten bij één van de vele wandelingen, nog anderen kunnen met de vrienden op avontuur

NATUUR RESERVATEN vzw

VERENIGING voor NATUURBEHOUD
in VLAANDEREN

trekken tijdens een speurtocht. Voor de organisatie van de Open Natuurdagen werkt Natuurreservaten vzw opnieuw samen met de afdeling Natuur van Aminal die de natuurgebieden van de overheid beheert. Op die manier kan je als deelnemer aan de Open Natuurdagen ook een kijkje nemen in de vele natuurgebieden die door de overheid worden beheerd. Geïnteresseerd om mee te doen? Gelijk heeft u. En weet dat u voor de gelegenheid ook zal worden verrast op een hapje en een drankje...

Natuurreservaten vzw,
Kon. Ste. Mariastraat 105, 1030 Brussel,
Tel. 02/245.43.00., Fax. 02/245.39.33.

JNM viert 15de verjaardag

De Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming (JNM) bestaat 15 jaar. Doorheen al die jaren stond JNM garant voor het nodige natuur- en milieuanimo door en voor honderden jongeren in Vlaanderen. Bedoeling is en blijft nog steeds op een amusante manier onder vrienden bezig te zijn rond een diversiteit aan natuur- en milieuthema's. En uiteraard wordt de nodige dosis plezier én een kritische blik op het reilen en zeilen van het Vlaamse milieulandschap niet geschuwd. Vanzelfsprekend laat JNM zijn 15de verjaardag niet zomaar voorbijgaan. Op zaterdag 18 april wordt een spetterend jubileumfeest georganiseerd in de Stadszaal van Sint-Niklaas. Wat er precies op de agenda staat, blijft voorlopig een verrassing. Wat wel zeker is, is dat alle ex-leden

(in het JNM-jargon 'ouwe sokken' genoemd) van harte uitgenodigd worden om het feest bij te wonen. Probleem is evenwel dat het niet evident is om die 'ouwe sokken' zomaar te bereiken, vandaar ook deze oproep via Milieurama. Alle ex-JNM-leden worden bij deze dan ook hartelijk uitgenodigd om op zaterdag 18 april richting Sint-Niklaas af te zakken. Bovendien organiseert JNM diezelfde namiddag in St-Niklaas een nationale betoging tegen afvalverbranding. En daar is wel iedereen op uitgenodigd!

**Jeugdbond voor Natuurstudie en
Milieubescherming (JNM) vzw,**
Kortrijksepoortstraat 140, 9000 Gent,
tel. 09/223.47.81., fax. 09/223.28.05.

iTierra! wandelt tussen de kruiden...

Een prikkelende lentezonnetje, dat eerste 'warme' gevoel,... Heb je ook de indruk van die lange winter bevrijd te zijn? Dan zegt het je misschien wel iets om er binnenkort eens met iTierra! vzw tussenuit te trekken? Bijvoorbeeld op zaterdag 25 en zondag 26 april, want dan trekt iTierra! naar de Ardennen om er twee dagen lang op zoek te gaan naar naar in het wild groeiende planten en kruiden. Kruiden hebben altijd al tot de verbeelding gesproken. Niet

alleen voor huis-, tuin- en keukengebruik, ook voor de behandeling van allerlei ziekten en kwaaltjes zijn planten vaak een prima geneesmiddel. Tijdens het

i TIERRA! vzw

wandelweekend gaat iTierra! samen met een 'herborist', iemand die echt thuis is tussen planten en kruiden, op zoek in

de graslanden en weilanden van het schitterende natuurgebied tussen Lesse en Lomme. Geïnteresseerd? Dit kruidenwandel-weekend kost amper 2.750 frank per persoon. De overnachting en de maaltijden zijn bovendien in de prijs inbegrepen. Steek op die joint!

Tierral vzw,
Heidebergstraat 227,
3010 Leuven,
tel. & fax. 016/25.56.16.

Op zoek naar een wilde tuin?

Wil je ook wel eens weten hoe je de eigen tuin wat natuurlijker kan invullen? Maar heb je er eigenlijk geen idee van hoe je de koe bij de horens kan vatten? Stip dan alvast zondag 17 mei aan in je agenda, want dan organiseert de Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen opnieuw een beurs van inheemse planten in en om hun Onthaalcentrum De Grutto. Je vindt er een gevarieerd assortiment inheemse tuinplanten en kruiden én je krijgt er ook praktische informatie over de planten, hun groei- en bloeiwijze, de beste standplaats en het onderhoud dat ze vergen. De meeste inheemse planten mogen dan al minder opvallend zijn als de traditionele cultivars, ze bezitten wel een eigen natuurlijke schoonheid. Bovendien oogt een tuin met wilde planten bijzonder mooi en vergt die minder behandeling met natuurvijandige producten waardoor uiteraard ook de ecologische schade beperkt blijft. En natuurlijke tuinen hebben ook een grotere aantrekkingskracht op allerlei dieren. Naarmate er meer wilde planten in een tuin voorkomen, neemt het aantal vlinders, bijen, hommels en andere insecten toe...

De plantenbeurs van zondag 17 mei is dus zonder twijfel een aanrader. 's Namiddags kan je overigens ook nog een geleide wandeling doorheen het natuurreservaat van de Bourgoyen-Ossemeersen meepikken. Met bijzondere aandacht voor de 'wilde floralien' die je daar zomaar gratis kan bewonderen.

Actiegroep Bourgoyen-Ossemeersen, M.
Ghandistraat, 9030 Gent,
Tel. 09/227.22.94.

INTERVIEW

Lilleurama ■ avril 1998

Eddy Baldewijns, minister van verkeer en ruimtelijke ordening:

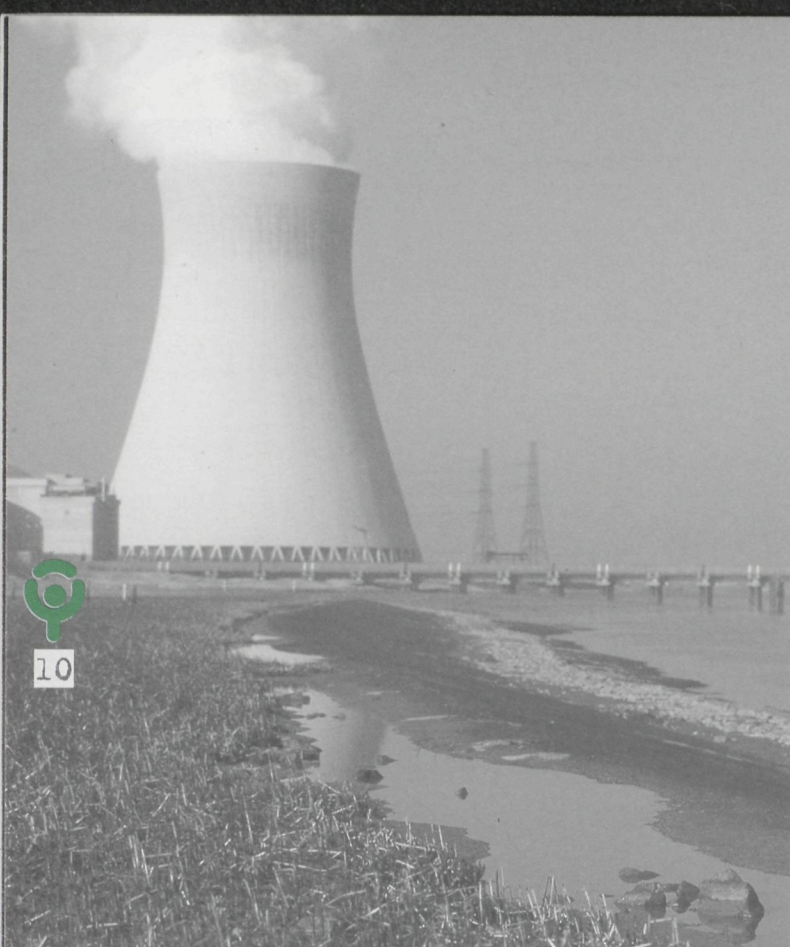

**"De tijd dat we
overal van alles
konden neerpoten.
Die tijd is voorbij.
Voorgoed..."**

Hij mag dan al de uitstraling hebben van een uiterst aimabel en wijs man, minister van verkeer en ruimtelijke ordening Eddy Baldewijns loopt er dezer dagen nogal 'geprikkel'd bij. De manier waarop in de media op een eenzijdige manier wordt bericht over de problematiek van de illegale weekendhuisjes zint hem absoluut niet. Teveel de man, te weinig de bal. Daar komt zijn kritiek eigenlijk op neer. Een interview met Milieurama leek hem daarentegen wel een leuk idee. "Vlaanderen moet nu eenmaal beseffen dat onze ruimte niet oneindig is en dat een gedurfd beleid voor een echte ruimtelijke ordening geen moment te vroeg komt". Een openhartig gesprek...

Als er de voorbije jaren in Vlaanderen al iets is duidelijk gemaakt dan is het wel dat ruimtelijke ordening vooral een spel van macht en belangen is. Minder uitgesproken materiële waarden zoals de rust van bewoners komen veel minder aan bod.

U merkt terecht op dat de ruimtelijke ordening in Vlaanderen al te lang werd geïnterpreteerd als het beantwoorden van een vraag van een handvol, veelal kapitaalkrachtige, enkelingen. Van een duidelijke lijn in het beleid was geenszins sprake. Wij gaan er evenwel vanuit dat ruimtelijke ordening betekent dat je alle functies in onze samenleving op een evenwaardige manier op elkaar afstelt. Wonen, werken, ontspanning,... En dat houdt in dat minder materiële waarden zoals de zorg voor ons leefmilieu en de natuurwaarden in Vlaanderen evenzeer belangrijk zijn. Concreet betekent dit dat we in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen een poging hebben gedaan om die diversiteit aan functies op een harmonieuze manier op elkaar af te stellen, met de nodige aandacht voor natuurwaarden. Het Structuurplan is vertrokken vanuit een duidelijke visie op ruimtelijke ordening, nu komt het erop aan om met concrete initiatieven en beleidsdaden de mensen ervan te overtuigen dat deze visie de moeite waard is. Een rechtlijnig handhavingbeleid is daarvan het sluitstuk.

10

"De uitspraak van de Raad van State over Doel? We wachten die met spanning af en we zullen er ns met de Vlaanse regering naar schikken".

Niet alles ineens...

De doelstellingen van het Structuurplan Vlaanderen zijn zeer ambitieus. Vraag is alleen of die ambities sowieso kunnen worden ingevuld? Neem nu bijvoorbeeld de belofte om 38.000 ha extra natuur te creëren. Bij de gewestplanherzieningen die momenteel de revue passeren, ziet het er niet naar uit dat dit zal worden gerealiseerd?

We moeten opletten dat we die cijfermatige doelstellingen de komende maanden niet al te veel gaan benadrukken, dat zou ervoor kunnen zorgen dat één of andere sector zich al teveel bedreigd zou voelen en 'gebruskeerd' gaat reageren. Het Structuurplan is opgemaakt en moet worden gerealiseerd tegen 2007, we hebben dus nog wel even de tijd. Maar dat betekent niet dat we bij de herziening van de gewestplannen die nu loopt, geen rekening moeten houden met de ideeën en de achterliggende principes van het Structuurplan. Ik heb de stellige indruk dat bijvoorbeeld bij de herziening van het gewestplan Kortrijk-Roeselare-Tielt en dat van Oudenaarde-Ronse wel degelijk rekening wordt gehouden met een bundeling van functies. Dat zo'n herziening niet louter benaderd wordt vanuit het standpunt van één sector maar dat men ook oog heeft voor bijvoorbeeld de creatie van bijkomende natuurgebieden door het inkleuren van bosgebied.

De West-Vlaamse milieubeweging zal het daar ongetwijfeld niet mee eens zijn. Na alle heisa rond het stadsbos in Kortrijk, dat uiteindelijk slechts in een sterk afgeslankte versie in het nieuwe gewestplan is opgenomen, hadden ook wij niet de indruk dat alle sectoren daar op gelijke voet werden behandeld?

Het gewestplan Kortrijk is inderdaad niet zonder enig gewoel tot stand gekomen, er was nogal wat te doen rond dat fameuze stadsbos, maar dergelijke discussies mag je ook niet overaccentueren. Het mag evenmin de bedoeling zijn om met één zo'n gewestplanherziening onmiddellijk al het volle pond binnen te

halen. Ruimtelijke ordening is een proces van jaren en daarbij moet je er ook rekening mee houden dat de maatschappelijke context doorheen die jaren wel eens verandert. Dat er andere prioriteiten ontstaan, andere behoeften ook. Maar toch lijkt het me dat er vandaag de dag, veel meer dan 5 jaar geleden, een evenwicht kan worden gevonden tussen de belangen van landbouw, industrie, natuur en bewoning. En die evolutie lijkt me veel belangrijker te zijn dan de vaststelling dat er rond één concreet dossier pijnpunten blijven bestaan.

Spontane steun

Er was de voorbije weken en maanden nogal wat te doen rond uw handhavingsbeleid. Vooral uw aanpak van de illegale weekendhuisjes werd in de media breed uitgesmeerd. Heeft u de indruk dat de publieke opinie uw beleid ondersteunt?

Ik betreur in ieder geval de manier waarop in de media ons handhavingsbeleid wordt voorgesteld. Men slaagt er duidelijk niet in om correct weer te geven waar het om gaat. Als je weet dat de weekendverblijven eigenlijk amper 10% uitmaken van alle woningen die nu worden uitgevoerd, dan besef je dat de aandacht wat overtrokken is. Los van die eenzijdige benadering in de media stel ik wel vast dat heel wat mensen spontaan hun steun betuigen voor de manier waarop we ons handhavingsbeleid voeren. En het gaat zeker niet alleen om georganiseerde briefschrijfacties van verenigingen zoals die van jullie, je merkt dat er ook heel wat brieven binnenkomen van gezinnen die zomaar spontaan in hun pen kruipen om ons moed in te spreken. Daarnaast vind ik ook heel wat steun in de reactie van lokale mandatarissen, burgemeesters en schepenen die me vragen om op dezelfde manier verder te gaan. En tenslotte verwijs ik graag ook nog even naar de Vlaamse Regionale Indicatoren (VRIND), waar duidelijk naar voor komt dat de mensen vinden dat de overheid eigenlijk strenger moet optreden tegen bouwovertreedingen. Maar liefst 71,3% van de mensen vindt dat dit moet, opmerkelijk is ook dat vanaf de leeftijd van 35 jaar zelfs 75% hierom vraagt.

Ligt de hele problematiek van de weekendhuisjes voor een socialistisch minister ook niet extra gevoelig? Vaak wordt, al dan niet terecht, ook gewezen op de sociale gevolgen van uw handhavingsbeleid.

Mensen die me kennen, weten dat ik een zeer sociaal voelend man ben met de grootste bezorgdheid voor diegenen die het moeilijk hebben. Maar de vraag die je je moet stellen, is welke sociale gevolgen het grootst zijn? Mensen die een huis bouwen op een stuk grond dat effectief is ingekleurd als bouwgrond, en daar dus navenant een prijs voor betalen, worden sociaal benadeeld tegenover anderen die veel goedkoper een huis bouwen op een stuk grond dat daar eigenlijk niet voor bestemd is. De sociale gevolgen voor diegenen die vandaag de dag de wetgeving naleven zijn vaak veel groter dan voor diegenen die de wetgeving ontwijken. Je moet die kritiek als zou ons handhavingsbeleid niet sociaal zijn dan ook sterk nuanceren.

Toch bent u blijkbaar gevoelig voor de argumenten die worden ingebracht door de eigenaars van de weekendhuisjes. Want in 12 gemeenten wordt momenteel gewerkt aan een 'globale oplossing op gemeentelijke niveau'. Is het eigenlijk wel opportuun om zo'n gevoelige thema's over te laten aan een gemeentelijke regeling?

Absoluut, want het zijn de lokale besturen die het best geplaatst zijn om een precieze en correcte inventaris op te maken van de situatie. Welke gebieden worden ingenomen door weekendhuisjes? Wonen die mensen daar permanent of alleen tijdens het weekend? Op dat soort vragen kan een gemeentebestuur een perfect antwoord geven. Bovendien moet je ook goed inschatten dat je de problemen niet oplost door die weekendhuisjes alleen maar plat te gooien. Daarmee los je de planologische schade nog niet op, je moet de garantie hebben dat de natuur er opnieuw de bovenhand kan halen of dat er compensaties zullen worden uitgevoerd. Vandaar vinden wij het essentieel dat er een globale oplossing wordt uitgewerkt. Door de lokale besturen, maar mét de zekerheid dat ook bewoners, OCMW's, natuurverenigingen en de sociale huisvestingsmaatschappijen bij het gesprek zullen betrokken worden. Het is geenszins de bedoeling om de individuele overtredingen goed te praten, laat staan dat bijvoorbeeld van een verjaring sprake zou kunnen zijn.

Doel voor de bijl

Een ander cassant dossier is vanzelfsprekend dat van Doel. U wees daarnet al op uw sociale bewogenheid. Vindt u het dan eigenlijk wel kunnen dat er een dergelijke beslissing wordt genomen zonder openbaar onderzoek en zonder vragen te stellen bij de noodzaak ervan?

Ik geef graag toe dat de beslissing rond Doel een zeer moeilijke beslissing was. Maar je kan er om socio-economische redenen niet omheen dat een uitbreiding van de Antwerpse haven noodzakelijk is. Dat impliceert dat we de inwoners van Doel niet kunnen garanderen dat ze daar in de toekomst in dezelfde omstandigheden kunnen blijven wonen. Maar het moet duidelijk zijn dat er keiharde garanties zijn bedongen op sociaal vlak.

Dat is de officiële versie. Maar heeft de Vlaamse regering zich in realiteit gewoon niet laten lijmen door de havenlobby? Er zijn evenwaardige alternatieven voorhanden die evenwel niet of nauwelijks zijn onderzocht.

Toch wel, we hebben alle alternatieven laten onderzoeken maar moesten steeds tot de vaststelling komen dat die geen soelaas konden bieden. We kunnen er nu eenmaal ook niet voor zorgen dat er plotseling van de andere kant van de wereld alleen maar schepen met een kleinere tonnage naar Antwerpen komen gevaren. Wij kunnen met de Vlaamse regering de containertrafiek niet stoppen, we kunnen hoogstens een aantal randvoorwaarden opleggen waar de verdere uitbreiding van de Antwerpse haven moet aan voldoen.

BBL, Doel 2020 en tal van regionale milieuverenigingen trekken naar de Raad van State om de beslissing van de Vlaamse regering inzake Doel alsnog aan te vechten. Vreest u niet dat de hele operatie alsnog op de helling komt te staan?

We volgen met meer dan gewone interesse de uitspraak van de Raad van State terzake af en we zullen ons met de Vlaamse regering naar die uitspraak schikken. Ik heb ook de waarheid niet in pacht maar we zijn evenmin vanden die binnen de hele operatie geen rekening zouden houden met de natuurwaarden. Zo is het duidelijk dat er voor de hele Linkeroever een strategisch plan zal worden opgemaakt dat rekening zal houden met de aanwezigheid van een Vogelrichtlijngebied en de Habitatrichtlijn. En het

"Er moet worden gezocht naar een oplossing voor de weekendhuisjes. Eén ding moet echter duidelijk zijn: van een amnestie kan geen sprake zijn".

Baalhoekkanaal en het Kieldrechtdok worden geschrapt. Hadden we alleen maar oor gehad voor de belangen van het havenbedrijf, dan waren ook die twee projecten gewoon gerealiseerd.

Nieuwe minister van leefmilieu?

Binnenkort krijgt u ook het dossier van Eurantex opnieuw geserveerd. Als we de geruchten mogen geloven dan zou het bedrijf, via een gewestplanherziening, toch kunnen uitbreiden in landschappelijk waardevol landbouwgebied. Kunnen grote overtreders dan toch makkelijker hun doel bereiken dat kleine garnalen?

Dat lijkt me nog niet zo zeker, er is voorlopig rond Eurantex nog niets beslist. Wat wel zeker is, is dat Eurantex in geen geval zal moeten rekenen op een voorkeursbehandeling maar onderzocht zal worden zoals elk ander dossier. We zullen moeten nagaan waar we eventueel die extra-industriezone op het gewestplan best kunnen bijtekenen. Het meest voor de hand liggend lijkt me dat je die laat aansluiten bij een bestaand industriegebied, ik vind niet dat het kan dat je open ruimte moet opofferen voor industriegebied. Trouwens, zeggen dat Eurantex sowieso zal uitbreiden, lijkt me zeer voorbarig. Daarover speculeren lijkt me dan ook niet gepast. Komt de vraag naar een nieuw industriegebied er toch, dan moet ook de vraag naar nieuwe natuurgebieden eveneens bespreekbaar zijn.

Een laatste vraagje: iedereen is het erover eens dat u de voorbije jaren een duidelijk en offensief beleid heeft gevoerd. Maar wat zijn de plannen voor de toekomst? Wordt het geen tijd dat ook andere departementen zoals leefmilieu nog eens een frisse wind krijgen en, niet onbelangrijk, vindt u zichzelf daarvoor geen kandidaat nummer 1?

Ik weet niet wat mijn toekomst me brengt. Ik wens zelfs geen predikaat te krijgen voor datgene wat ik nu doe. Een offensief beleid? Een gedurfd beleid? Ik probeer gewoon te doen wat ik vind dat we moeten doen om de politiek opnieuw geloofwaardig te maken voor een zo breed mogelijke groep van mensen. Maar vraag me niet waar mijn uitdagingen liggen voor de toekomst. Wordt het leefmilieu? Een ander departement? Zetten we ons werk verder binnen het beleidsdomein waar we sinds 3 jaar creatief invulling aan geven? Ik zou het echt niet weten, we zien wel wat er gebeurt. Ook dat is politiek...

Piet Decoster
Jeffrey Matthys

Vorig jaar lanceerde de Koning Boudewijnstichting in heel België de campagne 'Buiten Gewone Buurt'. Bedoeling was dat plaatselijke bewoners, bedrijven,

station of een actie voor meer groen in de straat... Iedereen heeft baat bij een aangename buurt. Wanneer je erin slaagt om een samenwerkingsverband op te zetten met de lokale overheid, enkele bedrijven, de sociale huisvestingsmaatschappij, een jeugdorganisatie, andere verenigingen,... dan komt jouw dossier misschien in aanmerking voor een financiële steun van 300.000 frank. De Koning Boudewijnstichting biedt jullie ook inhoudelijke begeleiding en brengt jullie in contact met andere 'Buiten Gewone Buurten' elders in Europa.

i Koning Boudewijnstichting,
Brederodestraat 21,
1000 Brussel,
tel. 02/511.18.40.,
fax. 02/511.52.21.

De Krikker bekroond als meest solidaire onderneming

Garagecollectief De Krikker uit Antwerpen is de laureaat van de tweede Prijs van de Solidaire Onderneming, een initiatief waarmee Hefboom de aandacht wil vestigen op het groeiend aantal bedrijven dat in hun bedrijfsvoering oog heeft voor maatschappelijke bekommernissen. De Krikker legt zich toe op het onderhoud en de herstelling van vooral kleinere Renault-wagens, op de opknap en verkoop van tweedehands-Renaults en op de verkoop van nieuwe wagens. Als Renault-garage kwam De Krikker vorig jaar in het nieuws door zijn protest tegen de sluiting van de fabriek in Vilvoorde en zijn briefschrijfactie naar directeur Schweizer. Dat protest kwam er niet zomaar. De Krikker kiest voor democratisch werken, voor gelijkwaardigheid in de eigen ploeg en tegenover klanten. Winst ruikt bij hen niet alleen naar geld. Plezier in het werk,

mee denken en beslissen over het bedrijf waarin je werkt, klanten die iets bijleren, afval dat serieus geselecteerd en opgehaald wordt, besparen op milieu en portemonnee door het gebruik van occasioneel onderdelen, serieuze informatie, eerlijke prijzen,... Ook dat is de Krikker.

Naast de laureaat werden ook nog vier andere bedrijven bekroond. Het gaat om de fietskoerierdienst Bike & Go, het Leuvense ecologische leembouwbedrijf Bouwen met Aarde, de Antwerpse verbouwonderneming Izon en het Lierse kringloopcentrum Opnieuw & Co.

i Hefboom,
Vooruitgangstraat 333/5,
1030 Brussel,
tel. 02/201.04.10.,
fax. 02/201.04.00.

12

Werk maken van een buitengewone buurt!

gemeenten,... de handen in elkaar zouden slaan om met kleine ingrepen hun buurt wat leuker te maken. Het eerste deel van deze campagne kon inmiddels op heel wat succes rekenen en wordt dus verdergezet. Misschien heeft ook jouw organisatie ideeën om jouw buurt wat aantrekkelijker te maken? Neem nu bijvoorbeeld de aanleg van een ravotplein, de herinrichting van een oude schoolrefter als buurtfeestzaal, het opfrissen van een oud pomp-

Over spaden, padden en poelen...

'Over spaden, padden en poelen'. Dat is de titel van een leuk boekje dat het Regionaal Landschap Noord-Hageland vzw recent van de persen liet rollen. Het boekje bevat heel wat praktisch bruikbare informatie voor diegenen die in hun eigen tuin,... een poel willen aanleggen. Van de vroeger veel voorkomende veedrinkpoelen zijn er na de jarenlange verwaarlozing van rivieren, beekjes, waterplassen en poelen niet veel overgebleven. Jammer, want zo'n poel is meer dan alleen maar een drinkplaats voor vee. Het is een stukje grond dat toch nog nuttig wordt

gebruikt, zelfs wanneer het niet onmiddellijk bruikbaar is om allerhande gewassen op te planten. En zo'n poel heeft zeker ook een educatieve functie, want mensen kunnen op een leuke manier in contact worden gebracht met de natuur.

i Regionaal Landschap Noord-Hageland vzw,
Oude Pastorijstraat 22,
3390 Tielt-Winge,
tel. 016/63.59.54.,
fax. 016/63.10.60.

Met de publicatie van dit boekje wil het Regionaal Landschap Noord-Hageland dan ook vooral aantonen dat natuur en grondgebruik hand in hand kunnen gaan. Hoe kan je best een poel aanleggen? Welke vergunning heb je ervoor nodig? Wat kost het allemaal? Hoe moet je snoeien en ruimen rondom en in de poel? Op dit en vele andere vragen biedt dit boekje een pasklaar antwoord. De brochure kost 100 frank en kan worden besteld bij het secretariaat van het Regionaal Landschap Noord-Hageland.

Week van de Zachte Weggebruiker

Van 9 tot 17 mei loopt in Vlaanderen opnieuw de Week van de Zachte Weggebruiker. Al voor de derde keer op rij krijgen fietsers en voetgangers een extra duwtje in de rug, de plaats van fietsers en voetgangers in het huidige verkeers- en mobiliteitsbeleid wordt bovenaan de politiek-maatschappelijke agenda geplaatst. De Week van de Zachte Weggebruiker is

een organisatie van het Komitee Milieu en Mobiliteit (Komimo) en wordt ondersteund door de Vlaamse minister voor Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening Eddy Baldewijns. Er staan uiteraard heel wat activiteiten op de agenda, ze allemaal opsommen zou ons hier te ver leiden, daarvoor verwijzen we naar een volledig activiteitenaan-

bod. Maar we geven graag toch enkele smaakmakers mee... Zo staan er autoluwe schooldagen op de agenda in verschillende Limburgse gemeenten, wordt er een fietsactiemaand opgezet voor een fietsvriendelijk Sint-Niklaas en worden tal van doelgroepgerichte acties georganiseerd. Als afsluiter van de Week is er op zondag 17 mei het ondertussen traditioneel

geworden Fietsfeest in Antwerpen.

i Komitee Milieu en Mobiliteit (Komimo),
Frère Orbanlaan 570,
9000 Gent, tel. 09/223.86.12.,
fax. 09/233.97.29.

CAMPAGNE

Dag van de Aarde 1998: Hoe duurzaam zijn de Vlaamse bossen?

**DAG VAN DE
AARDE**

ZONDAG
26 APRIL 1998

'Over bos, boom en hout' op meer
dan 100 plaatsen in Vlaanderen.

GRATIS programma-
krant verkrijgbaar bij :

Bond Beter Leefmilieu
Vlaanderen vzw

Tweakerkenstraat 47, 1000 Brussel
tel. 02/282 17 20, fax 02/230 53 89,
E-mail: bblv@pophost.eunet.be

**'Over bos, boom
en hout'. Dat is het
centrale thema van
de Dag van de
Aarde die Bond
Beter Leefmilieu
(BBL) op zondag
26 april op tiental-
len plaatsen in
Vlaanderen organi-
seert. Daarmee wil
BBL niet alleen de**

**aandacht vestigen op de achteruitgang van
bossen op wereldvlak maar wil de milieu-
koepel ook duidelijk maken welke rol
Vlaanderen daarin speelt. Want dat het ook
met het Vlaamse bosbestand niet bepaald
goed gaat, is duidelijk. Onze bebossingsin-
dex behoort tot één van de laagste in
Europa en ook over de natuurlijkheid en
biodiversiteit van die weinige bossen doen
we best niet al te euforisch...**

De voorbije 10 jaar is de aandacht voor de wereldwijde ontbossing sterk toegenomen. Was die aanvankelijk vooral geconcentreerd op de tropische regenwouden, dan is er nu een groeiende consensus dat de crisis in de bosbouw wereldwijd is en dat een internationaal beleidskader nodig is om de ontbossing aan te pakken. Het toonaangevende World Resources Institute (WRI) publiceerde vorig jaar nog een bijzonder alarmerend rapport over de mondiale bossenproblematiek waaruit bleek dat meer dan de helft van het oorspronkelijke bosoppervlak, ongeveer 3 miljard hectare, al verdwenen is. Bovendien vond de meeste ontbossing plaats sinds eind jaren '60.

De voornaamste bedreigingen voor deze grote oerbossen zijn volgens het WRI de commerciële houtkap, de mijnbouw, grootschalige energie- en infrastructuurprojecten, de omzetting naar landbouwgronden, overbegrazing en het verzamelen van brandhout. "Toch is er meer aan de hand", vindt Filip Verbelen van Greenpeace. "Er zijn ook nog enkele onderliggende drijfveren die veel complexer zijn om te analyseren omdat ze onderling verweven zijn. We hebben het dan over elementen zoals de snelle groei van de wereld economie, het stijgend gebruik van papier- en houtproducten, de bevolkingsaan groei, de nood aan nieuwe gronden om te wonen en aan landbouw te doen, het slechte economische beleid, kortzichtige politieke beslissingen, corruptie en illegale handel, armoede en landloosheid...". Nog volgens Filip Verbelen is ook de Belgische houtindustrie mee verantwoordelijk voor de vernietiging van de meest waardevolle oerbossen in de wereld: "Hoewel het internationaal beleid volledig faalt om de roofbouw in de laatste oerbossen te stoppen, stellen we toch vast dat steeds meer consumenten houtproducten uit dergelijke roofbouw afwijzen en actief op zoek gaan naar houtproducten die op een meer

verantwoorde manier uit het woud worden gehaald. Maar de Belgische houtproducenten doen nog steeds alsof hun neus bloedt".

Sparren zijn saai...

Naast die wereldwijde vernietiging en fragmentering van de oerbossen is er in toenemende mate ook een 'kwalitatieve' crisis in de bosbouw. "In een aantal landen, waaronder ook bij ons in België, wordt vaak heel fier verwezen naar de netto-groei van het bosoppervlak. In plaats van ontbossing zou er sprake zijn van een uitbreiding van het bosareaal!", merkt BBL-bioloog Johan Vandewalle cynisch op. "Maar al te vaak is het beheer van deze bossen te eenzijdig op productie gericht, bijvoorbeeld het aanplanten van boomsoorten van dezelfde leeftijd en dezelfde soort. Een mooi voorbeeld is de massale aanwezigheid van de fijnspar in de Ardennen". Ook die wereldwijde tendens naar een intensifiëring van het bosbeheer wordt gedreven door de snel groeiende vraag naar hout- en papierproducten. Johan Vandewalle: "En willen we die trend omkeren en werk maken van een meer natuurlijke bosbouw, dan moeten we er in eerste instantie voor zorgen dat we minder papier, en dus hout, gaan verbruiken".

FSC-label verbetert imago

De manier waarop de milieubeweging dat doel wilde bereiken, is doorheen de jaren duidelijk veranderd. "Aanvankelijk werd veel verwacht van een boycot van tropisch hout", vertelt BBL-beleidsmedewerker Johan Vandewalle. "Hoewel een dergelijke aanpak zeker een belangrijke signaalfunctie kan hebben, pak je het probleem daarmee toch niet ten gronde aan. Want bepaalde marktstromen mogen dan al wegvallen, de nieuwe marktstromen die zich ontwikkelen doen dit volgens de oude regels zodat je uiteindelijk geen stap vooruit bent". Het echte streefdoel werd al gauw om te komen tot een economisch systeem waarbij de ecologische en sociale kost zouden worden meegerekend in de houtprijs. Een 'label' of certificaat komt alvast voor een groot stuk tegemoet aan die noodzaak maar blijft uiteraard een vrij-

willig systeem, elke producent heeft uiteindelijk de keuze om al dan niet deel te nemen. "Toch kan zo'n label voor een bedrijf ook een duidelijke troef zijn", argumenteert Geert Lejeune van het Wereldnatuurfonds (WWF). "Zo'n ecolabel biedt een bedrijf bijvoorbeeld de mogelijkheid om zijn imago te verbeteren, zich in te dekken tegen eventuele milieuproblemen of de onderhandelingspositie tegenover de overheid te verbeteren. En uiteraard is er ook het prijsvoordeel en de potentiële markuitbreiding die je met zo'n label kan realiseren".

Maar een degelijke certificering impliceert niet alleen het opstellen van eenvormige criteria. Ook een sluitend controlesysteem dat toeziet op de naleving ervan is evenzeer essentieel. "In die optiek werd het Forest Stewardship Council (FSC) opgericht", aldus nog Geert Lejeune. "De uiteindelijke bedoeling is dat we tot een handel in uitsluitend verantwoord hout komen". Volgens het WWF is het ook essentieel dat de internationale principes en criteria vertaald worden naar de lokale toestand, ook voor België. Lejeune: "Want ook bij ons kan er nog heel wat worden verbeterd. Het zou bovendien van een bedenkelijk ethisch niveau zijn om de tropische landen tot inspanningen te dwingen en zelf niets te doen, ook al zijn de problemen in de tropen veel ernstiger dan bij ons".

Kiezen voor duurzaam hout!

Maar wat betekent het FSC-label concreet voor Vlaanderen? "Het betekent dat we ook voor de Vlaamse bossen moeten streven naar een duurzaam en verantwoord bosbeheer", vindt Johan Vandewalle. "De openbare bossen in Vlaanderen zouden nu reeds beheerd moeten worden volgens een multifunctioneel beheersplan. Helaas is dat in de praktijk niet altijd het geval. De aanpassingen om te voldoen aan de FSC-richtlijnen zullen voor die bossen dan ook eerder verfijningen zijn. Maar voor de privébossen zullen de gevraagde aanpassingen veel ingrijpender zijn. Men kan een privé-bosbeheerder immers niet verwijten dat hij, naast andere doelstellingen, vooral oog heeft voor de rentabiliteit". Het komt er dus vooral op aan om economische en ecologische belangen te laten samenvallen. "Dat kan wanneer je een marktvoordeel creëert voor gecertificeerd hout", denkt Geert Lejeune. "Of door andere voordelen zoals subsidies of successierechtverlaging de economische randvoorwaarden te wijzigen". Blijft tenslotte nog de consumptie. "Het spreekt voor zich dat het cruciaal is dat je de bevolking sensibiliseert en hun koopgedrag beïnvloedt", aldus nog Geert Lejeune. "Vandaar dat we iedereen oproepen om te kiezen voor hout afkomstig uit verantwoord beheerde bossen. En natuur- en milieuverenigingen kunnen een inspanning doen om bij het beheer van hun bos rekening te houden met de FSC-criteria".

Het fabeltje van het Kortrijkse stadsbos

Helaas zijn de meeste Vlaamse bossen niet bepaald het toppunt van biodiversiteit. Het overgrote deel ervan bestaat uit monoculturen van productieve soorten zoals Corsicaanse den, Amerikaanse eik of Canadapopulier. Maar in het kader van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en het nieuwe natuurdecreet zullen in de nabije toekomst 125.000 ha Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) worden afgebakend. En volgens Kurt Sannen van Natuurreservaten vzw opent dat heel wat perspectieven: "De bossen die binnen dat VEN vallen zullen uiteraard meer aandacht moeten krijgen. Al zal het merendeel van de Vlaamse bossen zich wel situeren binnen het Natuurverweingsgebied. Hier zal het multifunctioneel karakter van de bossen de bovenhand halen. In

Een zuinig gebruik van papier is alvast een eerste stap in de richting van een duurzaam bosbeheer.

foto: Frans Geys

deze bosgebieden moeten zowel natuur, zachte recreatie als bosbouw naast elkaar, maar met respect voor elkaar, voorkomen". Het is dus niet zo dat de 'vergroening' van de Vlaamse bossen betekent dat ze niet meer toegankelijk zullen zijn voor de modale burger.

In het Structuurplan wordt ook een bosuitbreiding van 10.000 ha voorzien, concreet komt het erop neer dat landbouwgronden met Europese steunmaatregelen zullen bebost worden. "Het valt te verwachten dat vooral de productiefunctie hier de bovenhand zal halen", denkt Johan Vandewalle. "Nochtans hebben deze landbouwgebieden ook een belangrijke sociale functie. Deze nieuwe bossen kunnen fungeren als schermbossen om hinderlijke activiteiten af te schermen van woongebieden en als gebieden voor zachte recreatie". Daarnaast moet er 10.000 ha 'ecologisch verantwoorde' bosuitbreiding gebeuren waar natuur een meer belangrijke functie wordt. Volgens BBL-beleidsmedewerker Johan Vandewalle is het de bedoeling dat deze 10.000 ha in de gewestplannen worden opgenomen: "Maar helaas blijkt uit de recente gewestplanwijziging Kortrijk dat hiervan maar weinig terecht komt. Het plan om het stadsbos aan te leggen werd in het ontwerp-gewestplan gereduceerd tot slechts een klein bufferbosje rond het verkeersknooppunt van de snelweg". Ook kleine bosjes, hagen, houtwallen, bomenrijen en verspreide bomen in het landschap zijn belangrijk. Zij zorgen niet alleen voor een aantrekkelijk landschap maar zijn cruciaal als verbingsgebied tussen de grote eenheden natuur voor verschillende diersoorten. "In het verleden werden deze kleine landschapselementen helaas al te vaak vernietigd", meent Johan Vandewalle. "Het nieuwe natuurdecreet moet hierin verandering brengen. Niet alleen geldt nu een zorgplicht voor iedereen, maar vooral moet via een systeem van subsidie naar een maximale participatie in het natuur- en landschapsbehoud van grondgebruikers gestreefd worden. Het blijft voorlopig echter wachten op de uitvoeringsbesluiten".

Vloerbalk van 400 jaar

Duurzaam bosbeheer is natuurlijk één zaak, zolang we met zijn allen niet duurzaam omspringen met het gebruik van bosproducten, zal er wellicht niet veel veranderen. Eén van de producten die een groot aandeel heeft in de rooibouw van bossen is papier. "Het zuinig gebruik van papier is vanzelfsprekend een eerste vereiste",

Werk maken van een duurzaam bosbeheer? Dat betekent alvast dat de productie en consumptie van papier wordt teruggeschroefd. En dat is vaak niet zo moeilijk. Hallo Belgacom?

Foto: Frans Geys

weet Johan Vandewalle. "Overbodig papiergebruik, bijvoorbeeld voor dubbele telefoongidsen en reclaimedrukwerk, is uit den boze. Daarnaast moet op grote schaal worden overgeschakeld op het gebruik van kringlooppapier, vandaag de dag bestaat er hoog kwalitatief kringlooppapier voor de meest diverse toepassingen".

Ook het houtgebruik in de bouwsector kan op een andere leest worden geschoeid. Volgens Peter Thoelen van het Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch Bouwen en Wonen (VIBE) is het gebruik van het juiste hout op de juiste plaats alvast een eerste stap in de richting van een gezond bouw materiaal, zonder dat daarvoor een rooibouw op onze bossen moet worden gepleegd: "Zo is het gebruik van hardhout zelfs aan te raden op voorwaarde dat het afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. Ook de zogenaamde 'downcycling' in de bouwsector moet meer aandacht krijgen. Zo kan bij de afbraak of renovatie van woningen gebruik gemaakt worden van het 'cascadesysteem' om de gebruiksduur van bouw hout tot 400 jaar op te trekken". Een balk uit een vloerlaag kan bijvoorbeeld verzaagd worden tot planken. Van die planken kan fineerhout of multiplex worden gemaakt waarvan dan weer spaanderplaten kunnen worden geperst. Die spaanderplaten kunnen op hun beurt dan weer verwerkt worden tot vezelplaten die je kan verwerken tot bijvoorbeeld houtwol, een uitstekend isolatiemateriaal. En die houtwol kan tenslotte verpulpt worden of verbrand worden met energiereteneratie. Peter Thoelen: "Natuurlijk kan die oorspronkelijke vloerbalk ook honderden jaren als vloerbalk worden gebruikt. Dat veronderstelt dan wel dat we definitief komaf maken met onze wegwerpcultuur".

Vlaanderen en de wereld

Vlaanderen heeft dus nog een belangrijke weg af te leggen in de richting van een duurzaam beheer van bos, boom en hout. "Een belangrijke taak is weggelegd voor de Vlaamse overheid", rondt BBL-beleidsmedewerker Johan Vandewalle af. "Het Vlaamse beleid heeft een belangrijke verantwoordelijkheid in het duurzaam beheer en gebruik van bossen. Niet alleen hier, maar ook elders in de wereld". Met de Dag van de Aarde van dit jaar wil BBL alvast de vinger op de wonde leggen. Want het is heus niet alleen noodzakelijk om de nodige maatregelen te nemen om de Vlaamse bossen maximaal te certificeren. Vlaanderen dient ook op intergemeestelijk en zelfs internationaal niveau het voortouw te nemen om duurzaam bosbeheer overal als standaard te kunnen bepleiten.

Op vrijdag 24 april organiseert BBL het symposium "over bos, boom en hout" van 13u.30 tot 17u.00 in het auditorium van de ASLK aan de Kreupelenstraat 12 te Brussel. Een inschrijvingskaart vindt u bij kalender op pagina 27.

Wanneer volgen overige Belgische banken dit voorbeeld?

"Zo, dat hebben we weer even fijn voor mekaar gebracht". BBL-beleidscoördinator Rik De Baere lijkt alvast in zijn nopjes met de overhandiging van de ondertekende VN-verklaring 'Banking and the Environment' door Triodos Bank.

Begin maart ondertekende Triodos Bank de VN-verklaring 'Banking and the Environment' in de kantoren van Bond Beter Leefmilieu. De bankinstelling integreert zo formeel de bescherming van het milieu en duurzame ontwikkeling in haar financiële activiteiten. BBL hoopt dat ook andere financiële instellingen dit

voorbeeld zullen volgen en dat de Belgische Vereniging van Banken dit zal promoten. De verklaring inzake 'Banking and the Environment' kwam tot stand na de wereldconferentie rond milieu en ontwikkeling te Rio de Janeiro in 1992. De verklaring wil wereldwijd de financiële instellingen aanzetten om economische ontwikkeling, de bescherming van het leefmilieu en duurzame ontwikkeling te integreren. De UNEP-verklaring was op 27 januari 1998 reeds ondertekend door 105 banken uit tientallen verschillende landen. Tegen eind 1998 zal dit aantal opgelopen zijn tot 120 financiële instellingen.

De ondertekenaars van de UNEP-Verklaring erkennen dat ook de financiële dienstensector concreet een bijdrage kan leveren tot duurzame ontwikkeling. Duurzame Ontwikkeling wordt beschouwd als een fundamenteel onderdeel van een goed beheer in de financiële sector. Daarbij wordt uitgegaan van het voorzorgsprincipe gericht op het voorkomen van milieuschade. De instellingen stimuleren verder de ontwikkeling van financiële producten en diensten ten behoeve van het milieu. Ze streven er ook naar milieuoverwegingen te integreren in hun zakelijke activiteiten en besluitvorming. Milieuaspecten zullen meespelen in de evaluatie van klanten. Men zal ook aandacht besteden aan interne milieuzorg in de bank zelf: energiebesparing, recyclage, afvalbeperking.... Bovendien zullen ze trachten handelsrelaties aan te gaan met partners die dezelfde hoge milieunormen hanteren. Proficiat Triodos Bank! (DJ)

Vlaanderen kan meer dan half miljard besparen op verlichting 'Verhoogde efficiëntie pakt tevens lichtvervuiling aan'

Het Vlaamse Gewest en de gemeenten kunnen jaarlijks 586 miljoen frank besparen door alle kwikdamplampen te vervangen door meer zuinige natriumdampampen, door klassieke armaturen te vervangen door moderne armaturen met een hoger verlichtingsrendement en door de openbare verlichting te doven tussen 0u00 u en 6u00. Deze besparing komt overeen met 49% van het energieverbruik in de openbare verlichting. Omdat het vervangen van de bestaande openbare installaties bij benadering 4,14 miljard frank kost, is er wel 7 jaar nodig om deze investering terug te verdienen. Daarna is de 586 miljoen een echte besparing. De drie maatregelen pakken tevens de grootste bron van lichtvervuiling aan. Aldus blijkt uit een studie die Bond Beter Leefmilieu (BBL) uitvoerde in het kader van het MIRA-T-rapport.

Om de bevolking, de zelfstandige ondernemingen en het beleid (gemeenten, provincies,...) bewust te maken van de lichthinderproblematiek, organiseren Bond Beter Leefmilieu (BBL) en de Vereniging Voor Sterrenkunde (VVS) op zaterdag 31 oktober 1998 de derde Nacht van de Duisternis. Als symbolische actie zullen die avond de lichten tussen 21u00 en 23u00 gedoofd worden. Alle gemeenten en provincies ontvingen alvast een oproep om deel te nemen aan de Nacht van de Duisternis.

België wordt door amateur-astronomen wel eens als 'BB' of 'Bright Belgium' bestempeld. Al teveel overbodig licht, dat zorgt voor energievervalsing én een verstoring van de natuurlijke omgeving. Afspraak tijdens de Nacht van de Duisternis op 31 oktober!

BBL liet enkele weken geleden nog maar eens zien dat een weldoordachte ludieke actie wel degelijk voor resultaten kan zorgen. In de brievenbus aan het sorteercentrum Antwerpen X werden tientallen kilo's ongewenst reclamedrukwerk gepropt. De Post liet deze keer niet op zich wachten...

Actie **BBL** voor sorteercentrum Antwerpen X boekt **SUCCES**

'De Post zal anti-reclamestickers respecteren'

De Post zal vanaf deze maand rekening houden met de brievenbusstickers 'geen ongeadresseerd reclamedrukwerk a.u.b.'. Op die plaatsen zal niet langer niet-geadresseerde reclame worden afgeleverd. De postkantoren ontvangen daartoe de nodige instructies. Dit antwoordde minister van telecomunicatie Elio Di Rupo op 26 maart '98 in de kamer aan Luc Willems (CVP). Er wordt wel een uitzondering gemaakt voor de gemeentelijke informatiebladen en de overlijdensberichten. 'Gelet op hun informeel karakter', verduidelijkte Di Rupo.

Een overwinning voor de milieubeweging. De kordate reactie van de minister kwam er immers twee dagen nadat Bond Beter Leefmilieu actie had gevoerd voor de gebouwen van De Post in Berchem. BBL stopte tientallen kilo's ongewenst reclamedrukwerk in de brievenbus aan het sorteercentrum Antwerpen X. Een symbolische daad die voor BBL tevens het startschot was van een campagne 'terug naar afzender', waarbij alle consumenten werden opgeroepen hun ongewenst, ongeadresseerd reclamedrukwerk terug in de brievenbussen van De Post te droppen.

Bond Beter Leefmilieu verzamelde de afgelopen jaren tal van klachten van burgers die ondanks zo'n sticker toch ongeadresseerde reclame bleven ontvangen. Ook de autonome Dienst Ombudsman van De Post werd met dergelijke klachten overstelpt.

Ombudsvrouw Truus Lestré: "Zowel onze Dienst, burgers als steden en gemeenten klaagden geregeld over het probleem". Overleg tussen de Dienst Ombudsman en de directie van De Post bracht tot eind maart geen oplossing.

Meer zelfs. De commerciële diensten van De Post werkten het pro-

bleem nog in de hand. Toen vorige maand een medewerker van BBL naar De Post belde om een fictieve bestelling te plaatsen, werd hem zelfs uitdrukkelijk door de commerciële diensten verzekerd dat De Post geen rekening houdt met de aangebrachte stickers. De ombudsdienst bevestigde later zelfs dat deze politiek één van de verkoopargumenten van De Post lijkt.

Redenen genoeg voor BBL om een eindoffensief in te zetten. "We schatten dat De Post zowat 13% van de reclameverdeling in handen heeft. Daarbij gaat het jaarlijks om 150 miljoen stuks reclamedrukwerk. Uit een studie van de OVAM, blijkt dat reclamedrukwerk 16 kilogram afval per inwoner per jaar oplevert. Het is dus geen klein probleem", zegt BBL-beleidsmedewerker Rik De Baere.

De Baere is dan ook tevreden met de beleidsommezwaai van De Post. We hopen nu ook dat het bedrijf zich aan haar belofte houdt om de stickers te respecteren. De Vlaamse overheid kan dit bevestigen door De Post als een volwaardige partij te betrekken in de voorliggende milieubeleidsvereenkomst 'papier'. Verder is het belangrijk dat de Vlaamse overheid concrete acties uitwerkt om het aantal bestickerde brievenbussen te doen oplopen tot 15% tegen einde '99. Alle geïnteresseerde postbusbezitters moeten daarom gratis stickers krijgen, en dit op kosten van de uitgevers van reclamedrukwerk. De bevolking moet in elk geval de keuze krijgen tussen twee stickers: of men weigert enkel ongeadresseerde reclame of men weert ook de gratis regionale pers met redactionele bijdragen. (DJ)

Help!

Een groene baby!

18

Een nieuwe lente, een nieuwe baby? Voor sommigen, waaronder onze vaste ecotips-redactrice, is het alvast zo. Maar zo'n baby heeft natuurlijk ook wel iets met het milieu... En dan hebben we

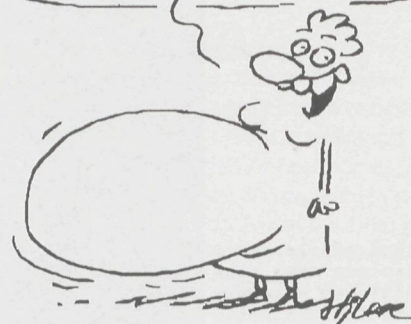
het heus niet alleen over de berg wegwerpluiers die zo'n akkedietje achterlaat. Want wat te denken van de stapel zware metalen die je in het speelgoed vindt en dat na enkele maanden al op de afvalberg terecht komt? En zelfs een vinytje in de kinderkamer blijkt niet onschuldig te zijn voor het leefmilieu...

Beginnen we toch even bij het verhaal van de luiers. Het overgrote deel van de baby's krijgt nog steeds een wegwerpluier om de billetjes gebonden, niet verwonderlijk als je weet welke inspanningen de fabrikanten van wegwerpluiers doen om hun product te promoten. Wil je toch op zoek gaan naar de meest milieuvriendelijke keuze, dan moet je een afweging maken tussen de afvalberg van de wegwerpluier en het energieverbruik dat het wassen van een katoenen luier met zich brengt. Alles bij mekaar blijkt de thuisgewassen katoenen luier toch het best te scoren, zowel op vlak van milieu als prijs. Bovendien kan je bij het wassen ook gebruik maken van ecologisch verantwoorde wasproducten, je kan wassen met een volle trommel bij 60° én je kan je was laten drogen aan de waslijn. Welke luier de beste is? Ongetwijfeld zijn de luiers uit biologisch katoen het meest milieuvriendelijk. Maar je kan ook kiezen voor de gewone katoenen doek met een plastic of wollen broekje erover, of voor de katoenen broekluier met klittenband en bovenbroekje.

OPLOSSINGEN VOOR HET PAMPERPROBLEEM

IK HOU 'M DER IN!... TOT IE ZINDELIIK IS!

Kies je uiteindelijk toch voor wegwerpluiers, neem dan die luiers uit biologisch afbreekbare kunststof die je dus in principe op de composthoop kan gooien.

Wassen zonder zeep...

De baby in bad, het blijft stevast een belevenis. Uiteraard is hygiëne bijzonder belangrijk, maar kijk toch uit dat je op dat vlak niet overdrijft. De meeste verzorgingsproducten zoals babyzalf, shampoo of verzorgingsdoekjes mogen dan al specifiek gemaakt zijn voor een zachte babyhuid, toch blijkt steeds meer dat er ook schadelijke bestanddelen in zitten die de huid van de baby kunnen irriteren. Je doet er dan ook best aan om een verantwoorde keuze te maken. Speciale verzorgingsdoekjes kan je bijvoorbeeld vervangen door een washandje met warm water waarmee je de babybilletjes wast. Je baby dagelijks een wasbeurt geven is evenmin noodzakelijk, te vaak wassen kan de natuurlijke bescherming van de huid immers verstoren. Kijk ook uit waarmee je je baby wast. Speciale badpreparaten zijn niet echt nodig, was je baby bij voorkeur met water zonder zeep. Heeft je baby last van een droge huid, dan kan je enkele druppeltjes olie of wat karnemelk aan het water toevoegen. Ben je toch van plan om babyolie te gebruiken, kies dan voor olie op plantaardige basis die natuurlijke antioxydantia bevatten. Wanneer je baby last heeft van luieruitslag, dan wordt je wel eens zinkzalf aangeraden. Maar zink blijft een zwaar metaal en kan je daarom best vervangen door bijvoorbeeld maïszetmeel. Gebruik in geen geval poeders, die prikkelen de longen. Uiteraard heb je ook een ruim assortiment verzorgingsproducten in natuurvoedingswinkels, maar ook hier let je best op de bestanddelen.

Borst of fles?

Geef ik mijn baby borstvoeding? Of doe ik het met de fles? Het is een vraag waar nogal wat moeders niet makkelijk uit raken. Borstvoeding is voor de baby in ieder geval de meest natuurlijke keuze. Moedermelk bevat immers naast alle voedingsstoffen die je baby nodig heeft ook afweerstoffen tegen infecties. Eczeem en luieruitslag worden bijvoorbeeld tegengegaan door moedermelk. Ze is evenzeer altijd vers, onbewerkt en steeds op de juiste temperatuur. De productie van moedermelk vergt evenmin energie, transport is niet nodig en er is geen verpakkingsafval. Maar er is ook een belangrijk nadeel. Met de moedermelk komen immers ook in vet oplosbare schadelijke stoffen vrij, en dat is alles behalve goed voor de gezondheid van je baby. De meest bekende zijn PCB's en dioxines, schadelijke stoffen die kankerverwekkend zijn en ook de mannelijke vruchtbaarheid kunnen aantasten.

Niettemin staande dat risico, blijft moedermelk toch nog steeds

opwegen ten opzichte van flessenvoeding. Je kan ook zorgen dat het kind zo weinig mogelijk van die schadelijke stoffen opneemt bij het zogen. Kies je toch voor flessenvoeding, kies dan flessen uit glas en niet uit polycarbonaat (harde kunststofsoort). De productie van polycarbonaat kan het milieu schaden en het bevat bovendien stoffen die ook hormoonverstorend werken. Kijk ook uit welk water je gebruikt om de flesvoeding mee samen te stellen. Leidingwater is af te raden, zo is de Belgische norm voor nitraten nog altijd 50 mg/l terwijl er eigenlijk maar maximaal 10 mg/l zou mogen inzitten.

Meegroeien met je baby...

Een gezellig kinderkamertje, het heeft wel iets... Maar ook hier kijk je best uit met welke materialen je de kinderkamer aankleedt. Een regel vooraleer je begint: wacht met de inrichting van de kinderkamer niet tot vlak voor de geboorte. Verf en nieuwe meubelen kunnen luchtjes afgeven die niet steeds even gezond zijn... De vloer dan... Vermijd voor de vloerbedekking alleszins laminaat of vinyl die PVC bevatten en waaraan weekmakers zoals ftalaten zijn toegevoegd. In de loop der jaren verdampen die weekmakers uit de vloerbedekking en hopen ze zich op in het milieu. Kies eerder voor hout met FSC-keurmerk, steen of linoleum. Kies je toch voor tapijt, neem dan bij voorkeur een rug van jute en een bovenkant van onbehandelde wol. Laat de vloerbedekking bovendien los liggen, zo vermijd je het gebruik van lijm. Op zoek naar een leuk behangpapiertje? Vermijd ook hier het gebruik van vinyl.

De meubelen dan... Kies voor meubelen uit hout, triplex en/of hardboard. Europese houtsoorten zoals grenen, elzen, eiken, berken en beuken zijn meest aangeraden vanuit milieuoogpunt. Onbehandeld vurenhout dat je zelf met olie of was insmeert, scoren op milieuvlak het best. Evenzeer interessant zijn die systemen waarmee je zelf combinaties kan maken zodat je meubelen 'meegroeien' met je baby. Spaanplaat en MDF scoren op milieuvlak minst goed. Rotan is in principe een milieuvriendelijk alternatief maar wordt nog teveel overgeëxploiteerd. Een interessante tip: ga eens onder familie of vrienden na of je geen wiegje of kinderbed kan lenen, tweedehands kopen of huren.

Geen bed zonder matras uiteraard. Het overgrote deel van de

matrasjes voor kinderbedden is gemaakt van schuimplastic of polyester. Een milieuvriendelijk alternatief zijn matrasjes van kokos, wol of biologisch katoen. Wat betreft het gebruik van matrassen is het uitkijken voor oude of tweedehands matrassen. Vaak zijn baby's overgevoelig voor oude matrassen die gevuld zijn met kapok en zeegras. En tweedehands matrasjes kunnen stoffig zijn en schimmels bevatten. Ben je op zoek naar een warm, gezellig deken? Kies dan liefst voor wollen of (biologisch) katoenen dekens of een babyslaapzak. Er wordt wel eens gefluisterd dat donsdekens in verband kunnen worden gebracht met wiegedood. Of dit klopt, laten we in het midden. Katoenen lakentjes ventileren in ieder geval het best...

Wat met de muggen?

Tenslotte valt er ook wel nog iets te zeggen over de babyfoons. Let erop dat je babyfoon niet alleen werkt met een oplaadbare batterij, maar ook gewoon op het net kan aangesloten worden. Door batterijen te vermijden, verminder je ook de stapel klein gevaarlijk afval. Zoals alle elektrische apparaten zorgt ook een babyfoon voor elektromagnetische straling. Over de schadelijkheid ervan bestaan nogal wat controverses maar plaats de babyfoon uit voorzorg toch op minimaal één meter van de baby. Blijft dan nog de vraag hoe je je baby best kan beschermen tegen muggen. Gebruik in geen geval bestrijdingsmiddelen of anti-muggenstekkers. Ze bevatten immers hormonenverstorende synthetische pyrethroiden. De beste oplossing blijft een goed sluitende hor voor een openstaand raam. Een alternatief is een klamboe dat je over het wiegje of bedje hangt. Alvast succes én plezier met je baby!

Martine Langen

advertentie

*Natuurlijke Franse en Italiaanse wijnen
De betere kwaliteitswijnen gemaakt met respect voor
het milieu, de gezondheid en de consument*

Gecontroleerde teelt zonder enige bespuiting met giftige stoffen

DE SPECIALIST IN EXCLUSIEVE WIJNEN
uit BIOLOGISCHE en BIODYNAMISCHE teelt

Rechtstreekse invoer - alle grote FRANSE wijnstroken en ITALIE
Een selectie van 80 wijnen afkomstig van 29 wijnbouwers

WELKOM OP DE DEGUSTATIEDAGEN

op : 4, 5 en 25, 26 april - 2, 3 mei (14-19u)

Vraag vrijblijvend prijslijst en documentatie

Wegbeschrijving: via E 313 (afrit Massenhoven) of E 34 (afrit Zoersel) : voorbij winkelcentrum Rodendijk - na MEUBLO/SELFMADE 1ste dreef links (Zoerselbosdreef = doodlopend!) ten einde = Ten Hoflaan

BIOTIEK BVBA 2980 Zoersel

Ten Hoflaan 22 Tel 03-3122438 - Fax 03-3125914

PROCTER & GAMBLE

kwaliteitsprodukten gemaakt met zorg voor het milieu

Milieubeleidsverklaring van Procter & Gamble

Procter & Gamble vervaardigt hoogwaardige producten die beantwoorden aan de wensen van de consumenten.

Daarbij worden de volgende milieubeleidslijnen gevolgd :

- Producten en verpakkingen moeten veilig zijn voor de consument en het leefmilieu.
- Hierbij wordt het effect op het milieu zoveel mogelijk beperkt of voorkomen, zowel bij vormgeving, productie, distributie, gebruik en afvalverwerking.
- Bestaande milieuwetgeving wordt gerespecteerd en onderzoek wordt gedaan naar mogelijkheden om verder te gaan dan wat de wet voorschrijft.
- De uitvoering van het milieubeleid wordt voortdurend gecontroleerd en op vooruitgang geëvalueerd.
- Informatie over de milieuimpact van producten en verpakkingen wordt verspreid binnen en buiten het bedrijf.
- Het milieubeleid is geïntegreerd in de verantwoordelijkheid van elke werknemer.
- Het milieubeleid wordt ondersteund door een aangepaste organisatie, de nodige middelen en werkprogramma's.

**Dit milieubeleid geldt voor alle producten
van Procter & Gamble :**

**o.a. Ariel • Dash • Dreft • Lenor • Vizir • Mr. Proper
Viakal • Pampers • Always • Demak'Up • Tempo
Pantene • Vicks • Pétrole Hahn • Oil of Olaz
Head & Shoulders • Camay**

Aan u de keuze...

Als u op zoek bent naar een leverancier, of meer informatie wil over uw zakenrelatie, of actief wil prospecteren, hebt u keuze te over. In elke informatiebron vindt u wel iets. Het komt er gewoon op aan genoeg bronnen in huis te hebben en de juiste te vinden. Ofwel kiest u voor Kompas. Want met Kompas zoekt u op, koopt u aan, prospecteert u, weet u met wie u aan de tafel zit. Betrouwbare informatie, degelijk geactualiseerd, beschikbaar onder de vorm van jaarboek en cd-rom.

Aan u de keuze.

S.A. Editus Belgium N.V.

Avenue Molièrelaan 256 - Bruxelles 1180 Brussel
TEL.: 02-345 90 70 - FAX: 02-347 33 40 - E-mail: editus@kompas.be

Boek & Milieu

DE MILIEUBIBLIOTHEEK VAN BBL

De milieubibliotheek is open elke maandag van 9 tot 12 en van 14 tot 17 uur. Op dinsdag enkel op afspraak. Je kan er meer dan 13.000 boeken en tijdschriften inkijken, er wordt echter niets uitgeleend. Beperkte documentatieaanvragen worden opgestuurd tegen 5 frank per copie.

De boeken en rapporten die hier worden voorgesteld, zijn gewoonlijk niet bij de Bond Beter Leefmilieu te verkrijgen. Ze zijn wel te bekijken in onze uitgebreide milieubibliotheek. Nagenoeg alle Nederlandse uitgaven kan je bestellen bij MilieuBoek, Postbus 18169, NL-1001 ZB Amsterdam, Tel. 00.31.20.624.49.89. MilieuBoek heeft een Belgisch rekeningnummer.

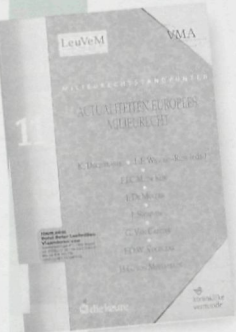
Publicatielijsten rond bepaalde thema's kan je steeds aanvragen bij de bibliotheek.

Studiedag rationeel energiegebruik in grote gebouwen

VITO, Mol, G. Van Bogaert,
tel. 014/33.59.11., 1997, ringmap, 500 fr
(excl. btw).

Zowel in ziekenhuizen en gemeentehuizen als in scholen en kantoren is rationeel energiegebruik geen lege slogan meer. Logisch als je bedenkt dat heel wat geld kan bespaard worden. Diverse sprekers hadden het over verwarming van kantoorgebouwen, ventilatietechnieken, concepten van stookplaatsen, warmtekrachtkoppeling, koude- en warmteopslag en verlichtingstechnieken.

Actualiteiten Europees milieurecht

Redactie K. Deketelaere en L.F. Wiggers-Rust, LeuVeM, die Keure, Brugge,
tel. 050/33.12.35., 1997, 278 p.,
ISBN 90-5751-068-5, 2400 fr (excl. verz.),
boekhandel.

In de reeks milieurechtstandpunten verscheen dit juridisch werk. Het handelt hoofdzakelijk over de Europese verpakgingsrichtlijn en de tenuitvoerlegging ervan in België en in Nederland. Uiteraard komt dus ook het Belgisch interregionaal samenwerkingsakkoord aan de orde en de milieu- en verpakingsconvenanten in Nederland. Daarnaast is er nog de Sevesorichtlijn en de MER-richtlijn, en opnieuw de omzetting van deze richtlijnen in Belgische en Nederlandse wetgeving.

Méer succes met je groep

Verslag van de studiedag op 3 oktober 1997, Milieudefensie, Brabantse Milieufederatie en Wetenschapswinkel Nijmegen, 1997, 26 p.

Naar aanleiding van het rapport 'Natuurlijk leren balanceren' dat ook al in Milieurama aan bod kwam, ging er nog een studiedag door over milieugroepen en hoe ze beter kunnen functioneren. In vijf workshops stond veranderen centraal. Antwoorden werden gezocht op stellingen van lokale milieu- en natuurgroepen zoals 'te weinig tijd en menskracht', 'hoe de achterban bereiken', 'handen vol aan de plannen van de overheid', 'we zijn de enige groep in de gemeente die iets doet' en 'alles wat we doen is belangrijk'.

Praktische tips voor een milieuvriendelijke opslag van stookolie

Provinciaal instituut voor hygiëne, Antwerpen, 1997, 13 p., gratis bij het gemeentebestuur voor inwoners van de provincie Antwerpen, anders tel. 03/259.12.30. bij Didier Soens

Via negen tips wordt de gebruiker wegwijs gemaakt in zijn verplichtingen bij het opslaan van stookolie. De belangrijkste krachtlijnen uit de wettelijke bepalingen werden op een leesbare wijze opgenomen. Nonchalant omgaan bij de installatie, het gebruik en het onderhoud van de stookolietank betekent immers ook grotere milieuvervuiling naar lucht, bodem en (grond)water.

advertentie

Wonen en Natuur c.v.b.a.

Beernemsesteenweg 47f - 8750 Wingene
Tel.: (0032) 051/65.85.97 - Fax: (0032) 051/65.85.98

IMPORT GROOTHANDEL

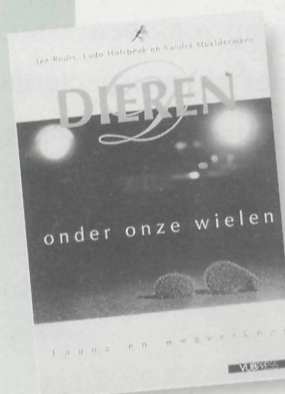
Gutex multiplex - B
Gutex multiplex - top
Gutex thermosafe
Gutex multifix
Leinos natuurverven
Natuurgips: pleister en platen
Linoleum
Isolvias
Trasskalk
Trassciment
Zeeschelpen
Keim verf

EKOLOGISCHE BOUWMATERIALEN EN NATUURLIJKE VERNEN

Kurk: platen - korrel - tegels
Parket- en plankenvloeren
Ceder shingles
OSB
Panterre
Eucalyptus oil tempered
Vlasvilt
Kokos
Damprem/bouwpapier
Papierisolatie
Vermiculiet

Dieren onder onze wielen: fauna en wegverkeer

Jan Rodts, Ludo Holsbeek en Sandra Muyldermans, VUBPress uitgave, samen met Vogelbescherming België, Brussel, tel. 02/629.35.90., 1998, 190 p., ISBN 90-5487-185-7, 695 fr., boekhandel.

De Belgische Vogelbescherming nam in 1995 het initiatief om een inventarisatie te starten van wilde dieren die omkwamen in het verkeer. Met de hulp van een 120 vrijwilligers, kreeg Vogelbescherming Vlaanderen een hele trits gegevens bij elkaar. Deze werden nu in dit boek verwerkt aan de hand van overzichtelijke en kleurrijke tabellen en grafieken.

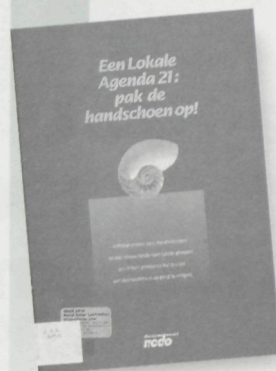
Actie-pakket milieuvriendelijke kantines en milieuvriendelijke schoolspullen

Jongeren Milieu Actief, Utrecht, tel. 00.31.30.231.65.66, 1997, ringmappen, 20 en 25 gulden

Compleet met posters en stickers, is deze handleiding kant-en-klaar om aan de slag te gaan op jouw school. Het pakket 'milieuvriendelijke kantines' bevat tips voor voeding, beker-tjes, melk, blik, afval, energie, water en schoonmaakmidde-len. Telkens gaat het om achtergrondinfo, een stappenplan, een lijst met vooroordelen, Nederlandse adressen en materia-len. Het pakket 'milieuvriendelijke schoolspullen' is onder-verdeeld in 9 thema's, telkens met achtergrondinfo, moeilijke woordenlijst, leverancierslijst met adressen en een overzicht van keurmerken. Heel praktischgericht!

Een lokale agenda 21: pak de handschoen op!

NCDO, Amsterdam, tel. 00.31.20.550.35.55., 1997, 28 p.

Opnieuw een handige brochure over de aanpak van de Lokale Agenda 21 in je gemeente. In Vlaanderen zijn nog maar een handvol gemeenten gestart, o.a. Hasselt en Leuven. Via voorbeeldgemeen-ten uit Nederland, kan je op ideeën komen voor een Lokale Agenda 21 in jouw gemeente. Aandacht gaat ook naar indica-toren voor het meten van de duurzaam-heid van je gemeente, adressen, literatuur en contactpersonen.

Werk aan de berm!: handboek botanisch bermbeheer

Arnout Zwaenepoel, Stichting Leefmilieu/Kredietbank, Antwerpen, tel. 03/231.64.48., 1998, 296 p., gebonden

Het eerste ecologisch handboek voor berm-beheer in Vlaanderen komt tegemoet aan de wegbermbeheerder die een leidraad zoekt voor het opmaken van een beheers-plan. In deze denken we vooral aan gemeenten en hogere overheden, maar ook aan natuurverenigingen. De auteur geeft aan de hand van de beschrijving van 37 wegbermtypes een wetenschappelijk onderbouwde sleutel om het beheer van waardevolle wegbermen op te pakken.

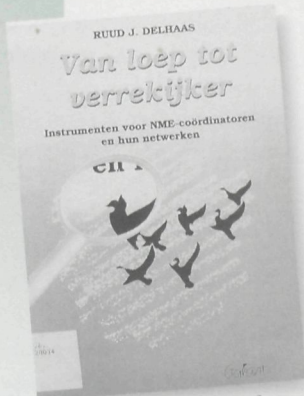
KMO-brochure:

Vlarem I en II in een notendop

Stichting Leefmilieu, Antwerpen, tel. 03/231.64.48., 1997, 30 p., gratis aan te vragen.

De Stichting Leefmilieu legt zich de voor-bije jaren o.m. toe op gerichte informatie naar het bedrijfsleven toe. In dit kader bracht zij deze brochure op de markt, die de Vlarem-procedure doorlicht. Ook han-dig voor actiegroepen en milieuverenigin-gen.

Van loep tot verrekijker

Ruud J. Delhaas, Garant, Leuven, tel. 016/25.31.31, 1997, 239 p., ISBN 90-5350-478-8, 690 fr, boek-handel.

Dit boek komt tegemoet aan de Nederlandse docenten die benoemd werden tot coördinator voor natuur- en milieueducatie en milieuzorg op school. Ook in Vlaanderen komt NME en milieuzorg op school op de

voorgond. Het is dan ook een echt handboek geworden voor coördinatoren met tips voor communicatie, eigen bewustwording, organisatie en nog veel meer. Een aanrader voor iedereen met een gelijkaardige functie.

Uit de praktijk van het gemeentelijk milieubeleid: suggesties voor gemeenten

Ministerie VROM, Den Haag, tel. 00.31.79.344.94.49., Distributiecentrum VROM, 1997, 55 p.

Via diverse gemeentelijke milieubeleidsthema's komt telkens één Nederlandse voorbeeldgemeente in de kijker. Zo zijn er stukjes over rioleringen, gft-afval, droge componenten, locatiebeleid, duurzaam bouwen, milieuvorlichting, lokale agenda 21, bestemmingsplan buitengebied, en nog veel meer. Met verwijzin-gen naar de juiste persoon voor meer info bij elke gemeente.

WERELDWIJD

Wereldwijd luistert in Zuid én Noord naar het verhaal van mensen, kadert gebeurtenissen in een bredere context, zoekt achtergronden. Maandelijks gebracht in een omslagverhaal, een reisreportage en boeiende artikels en interviews. Met talrijke kleurenfoto's.

In het aprilnummer:

reportage

LAGOS

omslagverhaal

HET GROEIPOTENTIEEL VAN AFVAL

gesprekken met

PRONK en JUNG CHANG (Wilde Zwanen)

Vraag gratis het aprilnummer!

Mijn naam:
Voornaam:
Straat: Nr.:
Postnr.: Gemeente:

Strook onder voldoende gefrankeerde omslag toesturen aan
Administratie Wereldwijd, Arthur Goemaerelei 69, 2018 Antwerpen.
U kunt ook bellen (03/216.29.35), faxen (03/237.77.57) of e-mailen
(wereldwijd@wereldwijd.ngonet.be).

23

MiNa-Raad keurt ontwerpnota en advies mobiliteit goed

Mobiliteit en infrastructuur staan meer dan ooit in de actualiteit. Tijdens zijn zitting van 5 maart keurde de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen een Oriëntatienota Mobiliteit goed die een aantal doelstellingen voor een duurzaam mobiliteitsbeleid op een rijtje zet. Op 2 april volgde een meer beperkt advies waarin op een aantal punten van de oriëntatienota verder werd ingegaan en concrete beleidsvoorstellen werden geformuleerd.

Mobiliteit en infrastructuur staan volop bovenop de politieke en maatschappelijke agenda. Daarvoor zijn verschillende redenen. Aan de ene kant weerklanken regelmatig signalen over de steeds groter wordende ongewenste maatschappelijke effecten van de huidige ontwikkelingen in de sector vervoer. Dit geldt zowel voor de druk op het milieu als voor aspecten zoals congestie en vervoersongelijkheid. Ook sommige grootschalige infrastructuur in functie van verkeer en vervoer staat om één of andere reden ter discussie. Denk maar aan de uitbreiding van de Antwerpse haven, de IJzeren Rijn, de Limburgse Noord-Zuid-verbinding, de ontwikkeling van Zaventem,... Aan de andere kant werden recent door verschillende overheidsniveaus een aantal initiatieven genomen of aangekondigd die mee gericht zijn op het beheersen van de mobiliteitsknelpunten. Zo zijn er bijvoorbeeld de gemeentelijke mobiliteitsconvenanten, het gratis openbaar vervoer in Hasselt, de provinciale verkeers- en vervoermodellen, de discussie over het al dan niet invoeren van het rekening rijden en het nakend Mobiliteitsplan 2002.

Ontbrekende schakels

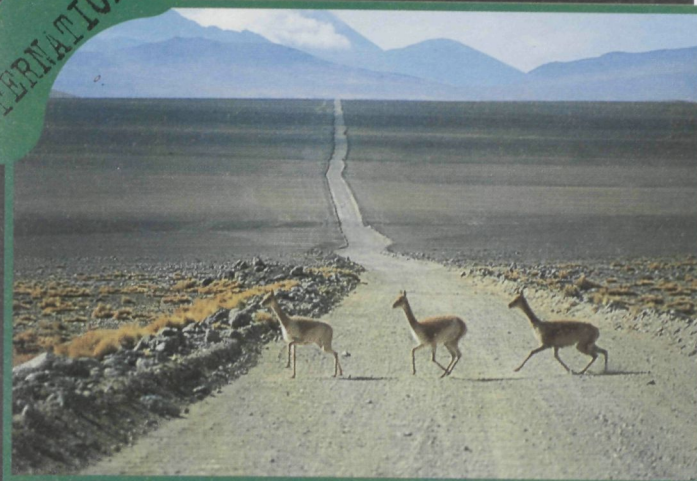
Het meest ingrijpende bestaande overheidsinstrument in dit kader is tot op dit moment ongetwijfeld het onlangs vastgestelde Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Dit

richtplan voor de ruimtelijke ordening van Vlaanderen tot het jaar 2007 deelt de bestaande wegen in diverse categorieën in en bepaalt welke ontbrekende 'schakels' in het hoofdwegennet nog mogen worden gerealiseerd. Daarnaast geeft het RSV per categorie ook inrichtingsprincipes vormgeving en uitrusting, hoewel deze van het Vlaams parlement geen bindend karakter meekregen. In zijn advies van 20 februari 1996 over het ontwerp-RSV vond de MiNa-Raad dat het RSV de autonome ontwikkeling van de mobiliteit onvoldoende in vraag stelt. Op het vlak van mobiliteit kan het RSV daarom als een exponent van een ruimtelijke ordening van de vraag en van een hoofdzakelijk volgend beleid getypeerd worden. Omdat de Raad dit gebrek aan sturende ambitie in het RSV als enorme lacune heeft ervaren, kondigde de MiNa-Raad in vermeld advies aan om de mobiliteitsproblematiek meer in detail te behandelen. Zo mogelijk zou daar een advies op eigen initiatief moeten uit voortvloeien.

Eerste stap

De Oriëntatienota die door de MiNa-Raad werd goedgekeurd, is een eerste stap in die richting. Bedoeling van de nota is om de mobiliteitsproblematiek breed te kaderen en de mogelijke beleidsoriëntaties terzake te schetsen. De kern van deze oriëntatienota is een meer gedetailleerde benadering van de twee complementaire beleidssporen die volgens de Raad inzake mobiliteit noodzakelijk zijn, met name een technisch gericht en een volumegericht spoor. De MiNa-raad heeft, als tweede stap, op basis van de oriëntatienota een onderbouwd maar meer beperkt advies op eigen initiatief vastgesteld. Beperkt in die zin dat slechts op die aspecten werd ingegaan waar consensus binnen de Raad mogelijk leek. Uiteraard was dit niet voor alle deelthema's van dit maatschappelijk controversiële onderwerp mogelijk. De Raad dringt er echter op aan dat de overheid deze consensusaanbevelingen terdege in rekening brengt bij de verdere ontwikkeling van het mobiliteits- en infrastructuurbeleid.

Bart Martens

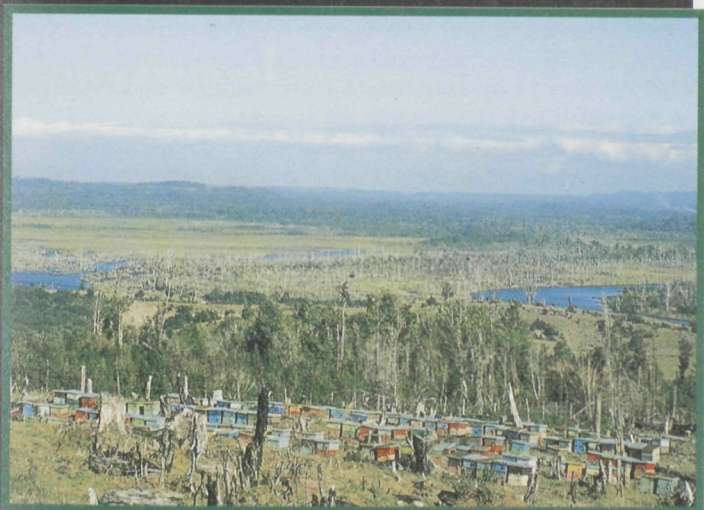

Chileense milieubeweging
zoekt hulp bij
Europese collega's.

Worden Vuurland en Patagonië stiekem vermoord?

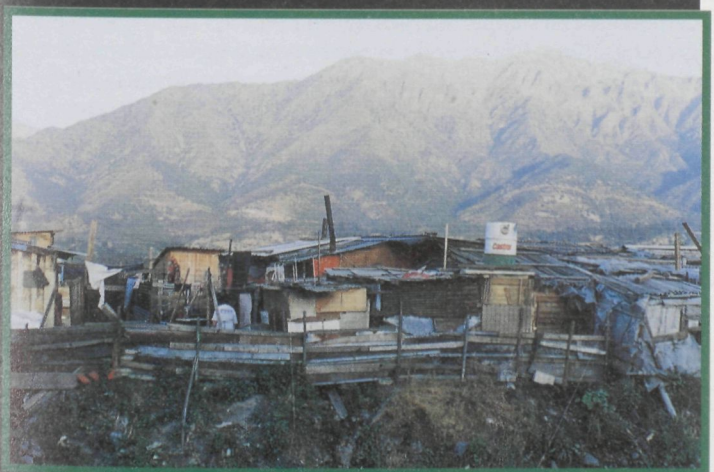
Dat Chili een schitterend land is, staat wellicht buiten kijf. Het ligt als een lange sliert ietwat weggedrukt in het uiterste westen van Zuid-Amerika, tussen Andes en Stille Oceaan. Een prachtige natuur, Vuurland en Patagonië, magie en mythe. Maar Chili is evenzeer het land dat sinds 8 jaar zichzelf probeert te ontdoen van 17 jaar militair Pinochet-regime. Waar ook een actieve milieubeweging zijn plaats probeert af te dwingen in een neoliberaal systeem waar vooral investeringen en tewerkstelling als norm worden beschouwd. Enkele weken geleden was een delegatie van die Chileense milieubeweging op bezoek in België...

'Is Chili een duurzaam land?'. Het is de titel van één van de actieprogramma's van het Chileense Instituut voor Politieke Ecologie dat, in tegenstelling tot zijn Vlaamse naamgenoot, geen partijgebonden maar onafhankelijke milieuorganisatie is. De organisatie werd in '87 opgericht en probeert de Chileense regering zoveel mogelijk te overtuigen van het belang van een consistent milieubeleid dat permanent aandacht heeft voor 'duurzame ontwikkeling'. "Het is voor ons bijzonder belangrijk om te zien hoe de milieubeweging hier in Europa probeert om zijn stempel te drukken op het beleid", motiveert Bernardo Reyes zijn bezoek aan enkele Europese milieufederaties waaronder Bond Beter Leefmilieu (BBL). "Jullie hebben hier de voorbije jaren uitgebreid ervaring opgedaan op vlak van beleidsbeïnvloeding rond milieuthema's. Die ervaringen zijn voor ons bijzonder interessant en kunnen ons helpen om evenzeer op een zo gericht mogelijke manier het Chileense milieubeleid te beïnvloeden".

Milieuvoorschriften flinterdun

Sinds er in '90 een democratische regering de macht overnam, doet Chili er immers alles aan om via buitenlandse investeerders zijn economie op te vijzelen. Niet zonder succes overigens, het land kent een economische groei van 7%. Door zijn rijkdom aan mineralen en grondstoffen is Chili bovendien een zeer

De Chileense hoofdstad Santiago is gehuld in een dikke smoglaag. Na Mexico-stad bezit Santiago de grootste smog-vervuiling van het continent. Vooral het feit dat de stad omringd is door bergen zorgt ervoor dat de vervuiling als een deken op de stad blijft liggen.

interessant land voor buitenlandse investeerders. "De overheid doet er werkelijk alles aan om buitenlandse bedrijven te overtuigen in Chili te investeren", vertelt Bernardo Reyes. "Het wordt hen alles behalve moeilijk gemaakt. De milieuvorschriften waarmee een bedrijf rekening moet houden zijn flinterdun en ook de arbeidsomstandigheden zelf vormen niet bepaald de eerste zorg van buitenlandse investeerders". Het gevolg laat zich raden. Het nationaal inkomen mag de voorbije jaren dan al spectaculair gestegen zijn, de gewone man in de straat merkt daar zo goed als niets van. Meer dan 23% van de Chileense bevolking leeft in armoede, en er wordt van de arbeiders een abnormale flexibiliteit gevergd.

Mineralen uitgeput

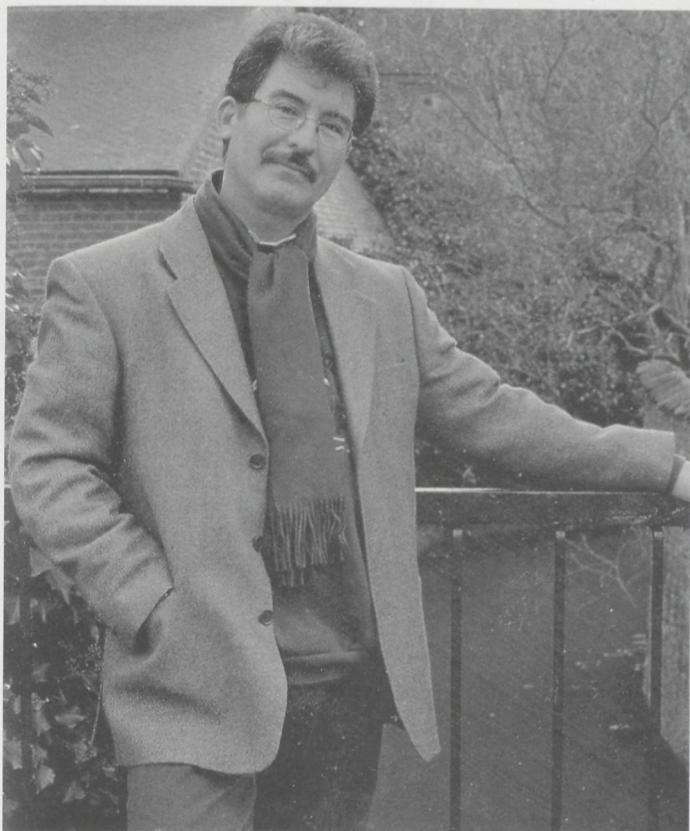
"De lokale bevolking bewust maken van de milieuproblemen en hen argumenten aanreiken zodat ze sterker staan in het debat met lokale overheden en bedrijven. Dat is zowat de hoofddoelstelling van onze milieuorganisatie", vertelt een gedreven Bernardo Reyes. "De milieuproblemen waarmee we in Chili worden geconfronteerd zijn heel divers en vormen stuk voor stuk een ernstige bedreiging voor onze prachtige natuur en cultuur. We proberen de Chileense regering ervan te overtuigen dat een teloorgang van het Chileense leefmilieu eigenlijk ook zou betekenen dat de poten onder de eigen economie worden weggezaagd". Dat het Chileense Instituut voor Politieke Ecologie inderdaad de handen vol heeft, is duidelijk. Neem nu bijvoorbeeld Noord-Chili, de grensstreek met Bolivia. Een regio met bijzonder veel mineralen en grondstoffen die al eeuwenlang wordt bewoond door de Aymara indianen. Ze hebben een eeuwenoude traditie om op een zeer duurzame manier met hun omgeving om te gaan. Maar die rijke cultuur van de Aymara komt evenwel zwaar onder druk te staan. "Het noorden van Chili is die regio van het land waar meest wordt geïnvesteerd door buitenlandse bedrijven", zegt Bernardo Reyes. "De voorbije 6 jaar werd voor meer dan 6.000 miljoen dollar geïn-

vesteerd in de winning van mineralen. Dat helse tempo zorgt er niet alleen voor dat de voorraad mineralen bijzonder snel wordt uitgeput, je hebt er ook grote hoeveelheden water voor nodig. En die zijn er niet voldoende, vandaar dat men er dan ook niet voor terugschrikt om bijvoorbeeld ook onderwaterbronnen aan te spreken. Maar het spreekt voor zich dat dit zorgt voor een verregaande verdroging van de hele regio". De gevolgen zijn schrijnend. De oorspronkelijke bewoners van de Tarapaca-regio die al eeuwenlang in perfecte harmonie leven met de natuur, dienen noodgedwongen te verhuizen. Menselijke en familiale drama's zijn hiervan het trieste gevolg.

Patagonië voor de bijl?

Maar Bernardo Reyes wijst erop dat ook in centraal Chili de ongebreidelde economische groei zijn sporen nalaat. "De centrale regio's hebben al eeuwenlang een traditie als landbouwgebied. Tijdens het Pinochet-regime werden de kleine lokale landbouwers evenwel met harde hand verplicht om zich in te passen in grootschalige landbouwbedrijven die op een weinig democratische manier werden geleid door een handvol grootgrondbezitters. Die in veel gevallen werden gefinancierd door Amerikaanse en Europese bedrijven en multinationals". De wissel naar een democratisch bestel bood de landbouwsector voorlopig niet veel nieuws. Door een bikkelharte concurrentie en de daaruit voortvloeiende lage prijzen worden steeds meer landbouwers genoodzaakt om te kiezen voor grootschalige, industriële landbouw. De milieupact van de sector is dan ook navenant. Bernardo Reyes: "Het gebruik van chemicaliën zoals pentachloorfenol is eerder regel dan uitzondering. Uiteraard komen die pesticiden achteraf in het grond- en oppervlaktewater terecht waardoor ook de visserijsector nog eens wordt getroffen".

Ook een verregaande ontbossing en monocultuur is, vooral dan in het zuiden van Chili, een ernstig probleem. "In de streek

Bernardo Reyes van het Chileense Instituut voor Politieke Ecologie: "De lokale bevolking bewust maken van de milieuproblemen en hen argumenten aanreiken zodat ze sterker staan in het debat met lokale overheden en bedrijven. Dat is zowat de hoofddoelstelling van onze milieuorganisatie".

rond Concepcion bijvoorbeeld is meer dan 25% van het oppervlak bedekt met monocultuur van dennenbomen, het spreekt voor zich dat dit de landbouw evenmin ten goede komt", vertelt Bernardo Reyes. "Daarbovenop is er dan natuurlijk ook nog de problematiek van het kappen van oerbos, vooral dan in Zuid-Patagonië. Bossen die vaak tussen de 3.000 en 10.000 jaar oud zijn, worden gerooid en vervoerd naar vooral Japan". Erosie van de grond is het begrijpelijke gevolg. Overigens voor heel Chili: voor meer dan 67% van de totale oppervlakte van het Zuid-Amerikaanse land is erosie een drastisch probleem.

Van oppositie naar participatie

Het Chileense Instituut voor Politieke Ecologie heeft dus behoorlijk wat werk op de plank. Maar hoe evalueert de milieuorganisatie, na 10 jaar werking, haar eigen impact? Heeft men de indruk wel degelijk te wegen op het beleid? "Milieu is binnen de huidige gang van zaken in Chili zeker geen topprioriteit", geeft Bernardo Reyes toe. "De democratische regering houdt er wel goede contacten op na met de NGO's, maar dat vertaalt zich niet in een offensief milieubeleid. Het lijkt erop dat andere zaken belangrijker zijn". Pas in '94 is eigenlijk voor het eerst echt werk gemaakt van een duidelijk kader voor de milieuwetgeving. "En dan duurde het eigenlijk nog tot '97 voor dat kader werd ingevuld met concrete uitvoeringsbesluiten zoals vergunningsvoorwaarden waaraan potentiële investeerders moeten beantwoorden. Bovendien is de huidige milieuwetgeving bijzonder ondoorzichtig, complex en technisch van aard. Nauwelijks toe te passen eigenlijk".

Het Instituut voor Politieke Ecologie pleit dan ook voor de oprichting van een adviesorgaan dat de overheid moet bijstaan bij de uitvoering van het milieubeleid. "We denken dat de milieubeweging in Chili klaar is om echt deel uit te maken van het beleid", meent Bernardo Reyes. "De voorbije jaren voerden we vooral oppositie, zeker niet zonder succes, want je merkt dat onze acties op lokaal vlak zeker hun impact niet misten. Maar we vinden dat de tijd rijp is dat ook de Chileense overheid effectief invulling geeft aan het begrip duurzame ontwikkeling". Wat het Instituut voor Politieke Ecologie onder duurzame ontwikkeling verstaat, is vrij duidelijk: "In eerste instantie het bedrijfsleven en de politiek overtuigen dat economische groei alleen niet zaligmakend is. Dat we op die manier onvermijdelijk onze eigen toekomst ondermijnen. Daarnaast is duurzame ontwikkeling in Chili uiteraard ook gelinkt aan democratie. Instrumenten creëren waardoor de stem van de lokale bevolking meer wordt gehoord. Zoals bijvoorbeeld de oprichting van lokale, regionale en nationale milieuraden". Dat de West-Europese milieubeweging een inspiratiebron kan zijn voor zijn Chileense collega's, staat voor Bernardo Reyes als een paal boven water: "De thema's zijn dezelfde. Een samenwerking tussen de Europese milieubeweging en de prille milieuorganisaties in Zuid-Amerika vinden wij dan ook zeer interessant. Jullie hebben reeds heel wat ervaring op vlak van de participatie in het beleid, ongetwijfeld kunnen wij daar heel wat van leren".

Eternit verhuist asbestproductie naar Chili...

De Chileense export stoelt voor bijna negentig procent op de uitvoer van natuurlijke rijkdommen: mijnbouw en agro-industrie, exploitatie van bossen en van de zee. Dat weerspiegelt zich in de investeringen. Er gaat in Chili geen maand voorbij of er is sprake van weer een nieuw investeringsproject in de mijn-, vis-, hout-, of landbouwsector. Die projecten leveren echter weinig op voor de lokale bevolking en vormen een rechtstreekse aanslag op het milieu. Niet alleen de exploitatie van natuurlijke hulpbronnen, ook sterk vervuillende activiteiten zitten in de lift. Enkele voorbeelden van investeringsprojecten waar de Chileense milieubeweging zich sterk tegen verzet:

Noranda Aluminium, een multinational van Canadese oorsprong plande in Aysén, het zuiden van Chili, een nieuwe aluminiumraffinerij, met bijhorende hydro-electrische centrale. Maar de sterk vervuillende aluminium-raffinage zou de andere activiteiten van de regio, zoals toerisme en zalmkweek in gevaar brengen. Na maandenlange controverse maakte Noranda Aluminium bekend hun plan tijdelijk op te schorten.

De multinational Trillium Corporation kocht 250.000 hectaren grond op in Vuurland. Hier bevindt zich een belangrijk stuk oerbos met Lenga, een variëteit die enkel in Chili en Argentinië voorkomt. Omwille van de fragiliteit van deze unieke bossen en omwille van negatieve antecedenten met soortgelijke Trillium projecten in de VS voerde de Chileense en Argentijnse milieubeweging een gezamenlijke campagne tegen dit project.

Bernardo Reyes vertelde dat ook Belgische investeringen het niet nauw nemen met het milieu. Zo is er Eternit, dat blijkbaar helemaal niet van plan is zijn productie van asbest stop te zetten. Eternit vindt een belangrijke afzet voor zijn asbestvezels in de sociale bouwprojecten. Zo zou 80% van de recent gebouwde sociale woningen asbestvezels bevatten.

Verpakkingen bij GB,

nodig?

...Ja!

maar niet om het even
niet om het even hoe!

Op zondag 26 april '98 staan 'bos, boom en hout' in de kijker op de jaarlijkse 'Dag van de Aarde'. Ook producenten en distributeurs leveren heel wat inspanningen om de jaarlijkse hoeveelheid gebruikte verpakkingen te verminderen.

Behalve door het gebruik van milieuvriendelijkere producten en gerecycleerde materialen, spitst GB de verpakkingspolitiek van haar huismerken toe op een vermindering van volume, het aanmoedigen van verpakkingen die de selectieve ophalingen vergemakkelijken, het afschaffen van overbodige verpakkingen, het gebruik van navulverpakkingen en het streven naar de mogelijkheid tot hergebruik van bepaalde verpakkingen.

Op sommige GB-producten vind je een specifieke info met betrekking tot het milieu. Deze info staat onderaan op de verpakking en is telkens vergezeld van een pictogram; een rode bol met twee groene blaadjes. Het trekt de aandacht van de milieubewuste consument op zoek naar extra informatie...

Het pictogram bevindt zich voornamelijk op die verpakkingen waarvan de ontwerper samen met de milieuverantwoordelijke een extra milieu-info of tip i.v.m. het product of de verpakking, nuttig achtten.

Laat ons aan de hand van enkele concrete voorbeelden eens kijken op welke manier bij de ontwikkeling en distributie van GB-producten rekening wordt gehouden met het leefmilieu, bijvoorbeeld door het gebruik van gerecycleerd karton of papier...

- Het ondergoed voor kinderen en heren (Cicérone) werd uit het plastic hoesje gehaald en op kleeftangtjes bevestigd voorzien van een kartonnen hoesje. Hierdoor kon heel wat plastic materiaal worden weggelaten. Het gedeeltelijk gerecycleerd karton kan opnieuw worden gerecycleerd!

Een goed voorbeeld in de voeding zijn de groenten die doordacht op drie verschillende manieren werden verpakt:

- In het diepvriesgamma werd voor de nieuwe verpakking van de groenten in doosjes, karton gebruikt van 85% gerecycleerd materiaal.
 - in de kruideniersafdeling werden de droge bonen, linzen en erwten verpakt in doosjes met 90% gerecycleerd karton.
 - de groenten in blik daarentegen hebben papieren wikkels.
- 50% van alle papieren wikkels rond GB-producten zijn vervaardigd uit gerecycleerd papier en 50% zijn niet chloorgebleekt.**

- De verschillende delen van de verpakking van de GB wasverzachters kunnen makkelijk van elkaar worden gescheiden zodat sorteren een koud kunstje wordt. Het karton kan apart worden ingezameld en de PE-fles kan in de blauwe PMD-zak.

ven wat,

- In het gamma vrouwelijke hygiëne werden de tampons en inlegkruisjes verpakt in doosjes met 80% gerecycleerd karton.
- De GB koffiefilters zijn vervaardigd uit niet-gebleekt papier; ook de witte filters. Bovendien zijn ze verpakt in een doosje dat bestaat uit minimum 80% gerecycleerd karton.
- Het nieuwe gamma GB-lampen (4oref.) is eveneens verpakt in doosjes uit min. 80% gerecycleerd karton en papier.
- In het gamma GB-waspoeder bestaan de omdozen van het traditionele wasmiddel uit min. 90% gerecycleerd materiaal en het poeder voor "fijne was" is verpakt in dozen met min. 80% gerecycleerd karton.
- GB-servetten zijn 100% niet chloorgebleekt en gekleurd met in water oplosbare inkt. De GB tissues met decor zijn niet chloorgebleekt en werden evenals de effen zakdoekjes verpakt in doosjes van 60% gerecycleerd karton. (niet gepubliceerd)
- Tafelkleedrollen van GB uit papier bestaan uit gerecycleerd materiaal en zijn ook opnieuw recycleerbaar. (niet gepubliceerd)
- GB-lucifers zijn zwavelvrij. De doosjes waarin ze zijn verpakt bestaan tevens uit gerecycleerd karton.
- In het pick nick gamma waarin wegwerpservies troef is werd toch een extra inspanning gedaan om de dinerborden te vervaardigen uit 100% bioafbreekbaar materiaal. M.a.w. mogen de "vuile" borden in de compostbak.

Alle hogervermelde producten verpakt in gerecycleerd karton zijn tevens opnieuw recycleerbaar dankzij de selectieve inzameling van papier en karton in uw buurt.

- De kartonnen doosjes van de GB-eieren (large en medium) evenals de kartonnen schalen gebruikt in de fruit- en groenten-afdeling kunnen hetzelfde ingezameld worden bij het papier en

karton hetzelfde als stimulator dienen bij de composthoop.

- GB toilet papier en huishoudrol (eco) bestaat uit ongebleekt papier.

- GB hoeveyoghurt kan ofwel worden ingezameld worden in de blauwe zak (als component van een drankkarton) maar is (beter nog) volledig composteerbaar. Als kers op de taart of in dit geval

deksel op het potje kan je (één maal) een herbruikbaar PE-dekseltje meenemen en dit thuis voor elke pot die je opnieuw koopt gebruiken als je de beker niet in een keer leegmaakt.

- De GB STAR kattenbakvulling bestaat in twee soorten; een bestaat uit 100% natuurlijke klei (zonder chemische of andere toevoegingen) en de tweede is plantaardig en volledig biologisch afbreekbaar. Beide varianten zijn composteerbaar.

- GB heeft overigens geopteerd om een eigen ontgeuringspoeder voor biologisch afval op de markt te brengen. Het is een volledig natuurlijk product én in het bezit van het veiligheidslabel toegekend door AIB-Vinçotte.

Introduceren van enkele huishoudtoestellen die de praktische afvalverwerking thuis wat eenvoudiger kunnen maken. Klantenbrieven of telefoontjes hebben uitgewezen dat hiernaar stijgt de vraag was!

- Dit heeft o.a. geleid tot de blikkenpers die GB meteen onder haar huismerk heeft gelanceerd. De consument kan er drankblikjes en/of conservenblikken mee samendrukken en aldus plaats besparen in de blauwe PMD-zak.
- Ook de handige plastic flessencompactor kan aanzienlijk het volume van lege plastic flessen verminderen

**Voor meer informatie, contacteer de Milieuafdeling bij GB Geneviève Bruynseels - Griet Leynaert Olympiadenlaan 20 1140 Brussel
Tel: 02/ 729.25.07
Fax: 02/ 729.18.18
e-mail: leynaeg@gb.be
GB Internet <http://www.maxigb.be>**

Was u ook zo op zoek gegaan naar de Puzzel in ons vorige Milieurama-nummer? Om technische redenen is die er evenwel, voor een keertje, tussenuit gevallen. Maar geen nood, deze maand krijgt u een gloednieuw puzzle geserveerd. En voor de rest blijft alles bij het oude: roostertje invullen, letters uit de groene vakjes overplaatsen naar het rooster én insturen die handel. Stuur jouw oplossing naar ons adres: Bond Beter Leefmilieu, Milieurama-puzzel, Tweekerkenstraat 47, 1000 Brussel. Je kan al aardig uit de voeten met elektronische post? Mooi zo! Mail ons dan jouw oplossing naar bblv@pophost.eunet.be Misschien krijg je met wat geluk één van onze boekenpakketten thuisbezorgd.

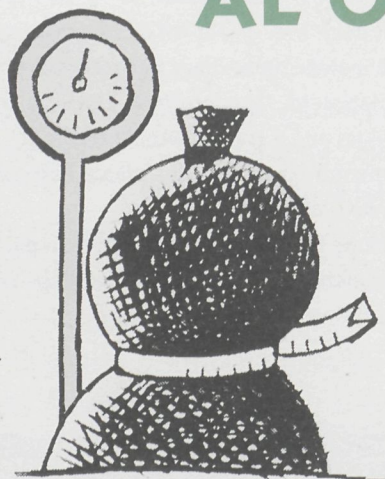
Dirk Serneels

Giftige vis Caracole		Ik (latijn)		Gebak Geneesheer		Geluidsdrager Milieu- onvriendelijke sport		Sneeuw- voertuig Heilige (afk.)		Wilde plant Karakter	
Ratelpopulier		Zwaardwalvis Fingemaakt voedsel					Tropische houtsoort Roofvogel				
Bundel vluchten Dikwijls											
Welpen- leidster Paardenslee											
Pechdienst (afk.) Plaats in Oost- Vlaanderen											
Gortig Complex van steden en voorsteden											

S N Z

advertentie

STAAT UW VUILNISZAK AL OP DIEET?

Wist u dat het een klein kunstje is om het afval van uw gemeente te vierende-
len? Gemeenten die sorteren kunnen hun afvalberg gevoelig verkleinen. Samen met de aparte ophaling van natte of droge fractie, doet het thuis-composteren het restafval halveren. Toch is sorteren alleen niet voldoende.

Kringloopcentra geven op een leuke manier een tweede leven aan spullen die anders verloren gaan. Mogelijkheden zijn er genoeg om in uw gemeente afval te voorkomen met een boodschappentassenactie, milieuzorg op de kantoren, een stickercampagne tegen reclamedrukwerk, een brooddozen-actie op school...

De OVAM werkt aan een handleiding die u in de toekomst kan helpen bij afvalvoorkomingsbeleid.

SAMEN ZETTEN WIJ UW VUILNISZAK OP DIEET !

OPENBARE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ VOOR HET VLAAMSE GEWEST
KAN. DE DECKERSTRAAT 22-26 • 2800 MECHELEN
TEL. 015/28.42.84 • FAX 015/20.32.75

Kalender

De toekomst van het heden

Het geld rolt. De beurzen floreren. In een steeds sneller tempo worden nieuwe producten op de markt gegoooid. De groei gaat maar door en is in de ogen van velen ook een noodzakelijke voorwaarde voor welzijn. Maar ondertussen raken onze grondstoffen wel uitgeput, stikken we in ons vuil en dreigt het klimaat op hol te slaan. De onvermijdelijke rol van de welvaart? Of is er toch een economie denkbaar die zich afspeelt binnen de grenzen van de ecologische draag-

kracht? En is er in een dergelijke economie nog ruimte voor groei? Interessante vragen die voor mensen binnen de milieubeweging niet nieuw lijken maar waar ook het Humanistisch Vrijzinnig Vormingswerk wil stil bij staan. Dat doen ze op dinsdag 21 april samen met prof. Aviel Verbruggen en Glenn Rayp (RUCA) in het VOC aan de Lange Leemstraat 57 te Antwerpen. Op donderdag 14 mei hebben ze het dan weer over de 'ziekte van de baksteen'.

Ruimtelijke ordening dus, en die spreekavond biedt een forum aan Philippe Van Wezenbeeck van de Dienst Ruimtelijk Structuurplan en Eric Grietens van de Stedenbouwwacht. De vraag wordt gesteld of de lang aangekondigde trendbreuk inzake ruimtelijke ordening niet te laat komt. Het seminarie van 14 mei wordt georganiseerd in het Vrijzinnig Huis aan de Parkstraat 4 te Oudenaarde.

i Humanistisch Vrijzinnig Vormingswerk
Lange Leemstraat 57,
2018 Antwerpen,
tel. 03/233.70.32.,
fax. 03/233.55.13.

Uitnodiging symposium 'Over bos, boom en hout'

In het kader van Dag van de Aarde organiseert Bond Beter Leefmilieu (BBL) het symposium 'Over bos, boom en hout' op vrijdag 24 april '98 van 13u30 tot 17u in het auditorium van de ASLK, Kreupelenstraat 12 te 1000 Brussel. Deelname 400 fr. Gelieve voor 17 april '98 in te schrijven met de antwoordkaart hieronder.

P	R	O	G	R	A	M	M	A
13.30:	Verwelkoming-koffie							
13.50:	Inleiding 'Dag van de Aarde '98: over bos, boom en hout; door Gust Feyen, voorzitter Bond Beter Leefmilieu							
14.00:	Wereldwijde ontbossing en achteruitgang van de boskwaliteit; door Filip Verbeelen, Greenpeace België							
14.20:	Rijkdom en armoede van bossen in Vlaanderen; door Paul Stryckers, bossen werkgroep Natuurreservaten vzw							
14.40:	De rol van certificering in het streven naar een duurzaam bosbeheer; door Geert Lejeune, Wereldnatuurfonds (WWF)							
15.00-15.15:	Pauze							
15.15:	Duurzaam houtgebruik in de bouw							
15.45:	Naar een actieprogramma inzake bos, boom en hout in Vlaanderen; door Johan Vandewalle, beleidsmedewerker Bond Beter Leefmilieu							
16.15:	Het Vlaams beleid inzake bossen en duurzaam gebruik van houtproducten; door Hugo Abts, medewerker kabinet minister van Leefmilieu Theo Kelchtermans							
16.45:	Vragen							
17.00:	Drink; U aangeboden door de ASLK							

i Voor bijkomende informatie: Bond Beter Leefmilieu (BBL), Danny Jacobs, tel. 02/282.17.20

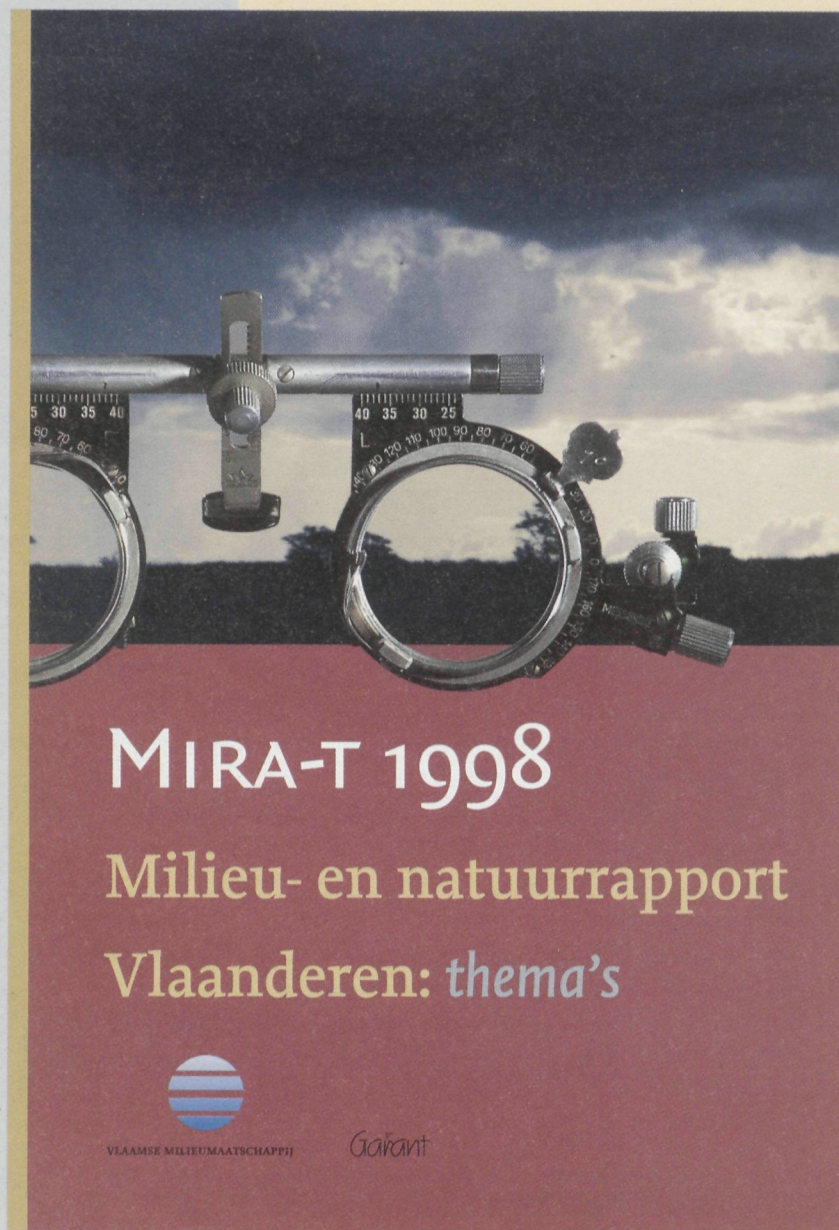
Ja, ik bevestig hierbij mijn inschrijving op het symposium
'Over bos, boom en hout'

Organisatie/instelling
Naam Functie
Adres
Postcode Gemeente
Tel. Fax

- ☐ Wij betalen voor 17 april 1998 op rekeningnummer 001-1475409-18 van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw. Vermelding: symposium bos, boom en hout + het aantal personen
☐ Ik wens een factuur te ontvangen

Stuur deze kaart naar Bond Beter Leefmilieu, Danny Jacobs, Tweerkenstraat 47, 1000 Brussel, fax 02/230.53.89.

Milieu- en natuurrapport Vlaanderen

In 1994 gaf de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) het eerste Milieu- en natuurrapport uit. Dit MIRA-1 biedt een alomvattend overzicht van de toestand van het leefmilieu in Vlaanderen. De verschillende domeinen komen er in aan bod: lucht, water, bodem, lawaai, ruimtelijke ordening, enz. MIRA-2, dat in 1996 verscheen, actualiseerde de gegevens.

In maart 1998 werd het MIRA-T gepubliceerd. Het geeft een actuele stand van zaken voor 22 milieuthema's: verspreiding van gevaarlijke stoffen, lawaai, stank, lichthinder, versnippering, verdroging, vermesting en verzuring in Vlaanderen.

Ook voor mondiale vraagstukken, biodiversiteit en nieuwe minder bekende veranderingen zoals genetisch gemodificeerde organismen, is er aandacht. Alle hoofdstukken bezitten dezelfde structuur, en laten zich afzonderlijk lezen. Elk hoofdstuk beschrijft een belangrijk proces van milieuverstoring en besteedt telkens aandacht aan oorzaken en gevolgen. Daardoor vormt het rapport ook een ideaal naslagwerk.

Een samenvattende brochure kan kosteloos worden aangevraagd bij VMM, Postbus 10, 9300 Aalst

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Het onmisbare boek is te koop in de boekhandel en kost 395 BEF.